

Domoljub

Ljubljani, 3. februarja 1938

Celo 51 • Štev. 5

Denarno zadružništvo je oživel

Po mnogih težavah je obtok denarja zagotovljen

Mnogokrat smo pisali v našem listu o težkih razmerah naših kmečkih posojilnic. Niti potrebnim vlagateljem niso morale izplačevati njihovih prihrankov. Težko je bilo voditeljem naših zadrug, ko so gledali preplašene obraze vlagateljev, ki so obupani premišljevali, ali je res njihov trdo prislužen denar izgubljen. Koliko težkoče so bile z nepočakljivimi situacijami, ki so po nepotrebnem prihajali v pisarno vsake uradni dan in prežali, kako bi v svojem pretiranem strahu nekaj svojega denarja — kot so sami mislili — v zadnjem trenutku rešili. Kakšne opazke so padale proti požrtvovalnim članom načelstev, ki vendar niso bili ničesar krivi na tej veliki denarni stiski! Bilo je pa tudi mnogo res potrebnih vlagateljev. Tudi ti prepotrebni niso mogli do gotovine. Vse naše kmečke ljudstve je trpelo veliko gmotno in pravno škodo. Prihranjen denar je v tej dobi tekkel v mesta, v tuje zavode, od koder ne bo več koristil kmečkemu gospodarstvu. Tudi mnogo iz posojilnice takorekto izsiljenega denarja je šlo v tuje roke. Mnogi pa so se tudi odvadili varčevanja, češ, kaj mi pomaga zbirati dinar za dinarjem, če pa ne dobim, ko v resnici potrebujem.

Tega trpljenja je sedaj konec. Sedaj lahko z gotovostjo zapišemo, da bo — četudi seveda postopoma — obtok denarja v naših kmečkih posojilnicah obnovljen. Danes lahko mirno rečemo, da je bil prazen strah, da bo kdo samo zaradi zamrznjenja vlog kaj izgubil. Začelo se bo spet mirno in uspešno delo naših podeželskih denarnih zadrug.

Kako je prišlo do denarne stiske?

Ob tej priliki je prav, da pogledamo nekoliko nazaj in se vprašamo, kako in zakaj je prišlo do teh velikih težkoč. Iz izkušenj, ki smo jih napravili, se bomo mogli marsikaj naučiti.

Gospodarske stiske so se v kmečkem življenju vedno ponavljale. Take krize, kot smo jo doživeli v pravkar minuli dobi, nastopajo večkrat, včasih v milejši, včasih v ostrejši obliki. Med najobčutnejše pa smemo šteti prav zadnjo, ki se je začela leta 1929 in je potem trajala skoraj do sedaj. Po mestih in industrijskih krajih so se ustavljale tovarne, delavstvo ni našlo prilike za delo, množila se je brezposelnost. Na kmetih je postalo vse, kar je kmet imel in pridelal, brez prave vrednosti. Ničesar se ni dalo spraviti na trg po primerni ceni. Ta gospodarska stiska je l. 1931 dobila posebno nevarno spremembo — denarno krizo. V zgodnji pomladi tega leta še nihče ni mislil na kako pomanjkanje gotovine. Denarni zavodi so naravnost ponujali posojila. Toda že maja meseca je propadla na Dunaju največja Rothschildova banka. Kreditni zavod, za njim pa so začele padati

razne velike evropske banke. Vmes smo neprestano slišali o propadu ogromnega števila ameriških denarnih zavodov. Amerike in Evrope se je polastila nezaupljivost, vse je pograbil strah, kaj bo z denarjem. Ta strah, kaj bo z vrednostjo denarja, je tudi pri nas izzval velik nemir. Saj še ni pozabljeno med ljudmi, kako so mnogi poskušali spraviti denar na varno, tudi preko meje! Višek tega strahu pa smo doživeli, ko je v jeseni tega leta naenkrat padel angleški denar za tretjino na vrednosti. Ljudje so modrovali rekoč: »Če se je to zgodilo nad angleškim denarjem, nad funtom sterlingom, kaj bo šele z našim dinarjem! Ta strah je dal v jeseni leta 1931 prvi povod za naval na denarne zavode. Družilo se je nezaupanje do denarja z nezaupanjem do denarnih ustanov.

Drugod ustavili val nezaupanja

Ta val nezaupanja je pretresel vso Evropo. Toda povsod so države napele vse moči, da je zopet hitro prišlo do rednega poslovanja bank in posojilnic. Nekatere države so žrtvovale naravnost ogromne vsote, da so vzpostavile obtok denarja.

In kako pri nas?

Pri nas takratni oblastniki niso hoteli in tudi niso znali napraviti kaj učinkovitega. Ker so razmere v naših krajih od razmer v jugovzhodnih pokrajinah naše države tako zelo različne in ker po Srbiji ter Bosni, Makedoniji in Črni gori skoro ne poznajo kmečkih posojilnic, ni bilo v Beogradu razumevanja za težkoče naših podeželskih denarnih zadrug. Če je kdo opozarjal na ogromne težave, ki nastajajo za kmeta, obrtnika in trgovca zaradi neizplačevanja vlog, so se v Beogradu izgovarjali, da Narodna banka ne more ničesar napraviti, ker da mora skrbeti za varnost dinarja, da namreč dinar sam na vrednosti ne pade. Toda na videz hvalevredna skrb za dinar pa je trajala žalibog še dolgo potem, ko so ljudje že davno pozabili na strah pred padcem dinarja. Še dolgo je bila ta skrb za dinar dobrodošel izgovor, ko so imeli belgrajski odločni krogi gluha ušesa za obupne klice iz slovenskih krajev. Pa tudi razni denarni mogotci v središču naše države so kar nekam radi videli, da je zadela nesreča slovenske in hrvatske kraje, kar je ranjki ministrski predsednik Srakić nasprotno odposlanstvu, ki je prosilo pomoči, izrazil z besedami: »Naj se ljudje navadijo nalagati denar v državne zavode.«

Ker se je rešitev zavlačevala, ko je bil obtok denarja v drugih državah hitro urejen, je nezaupanje do naših denarnih zavodov še bolj prastle. Zlasti pa je bil občuten udarec za denarne zavode, ko se je začelo govoriti o zaščiti

kmetov. Javno so govorili takratni Živkovičevi poslanci tudi po Slovenskem, da bodo kmečki dolgovi popolnoma brisani. Bilo je to hujšaško geslo, s katerim so hoteli pridobiti kmete na svojo stran. Posledica tega hujškanja je bila, da so vlagatelji začeli (tako razmišljati): »Če bodo kmečka posojila popolnoma zbrisana, bodo posojilnice napravile veliko izgubo. Ker je velik del vlog izposojen naprej v kmečka posojila, bodo morali velike izgube nositi vlagatelji.« Tako se je nezaupanje zopet pomnožilo. Vrstile so se potem izpremembe za izpremembami na raznih uredbah o zaščiti kmetov. Vse to seveda ni moglo dvigati zaupanja vlagateljev. Prišla je še uredba o zaščiti denarnih zavodov in marsikomu, ki ni razmer dovolj od blizu poznal, se je zazdelo, da je usoda našega denarstva zapetena.

Taka je nevesela zgodovina našega denarstva zadnjih 6 let, zgodovina, ki bo trajno pričala o nerazumevanju odločilnih krogov v središču države za utripanje gospodarskega življenja na mejah in o zapostavljanju slovenskih krajev v dobi diktature.

Ne pozabimo še enega vzroka — lastne krivde!

Mislimo, da je čisto prav, da se ozremo še na en vzrok denarne stiske, ob katerem morajo vlagatelji in denarni zavodi sami pri sebi iskati krivde in skupaj obupati kesanje. Ko je bilo dovolj denarja in se je razvijala podjetnost trgovcev in industrijcev na vse strani, se je lahko razposodilo denarja, kolikor je kdo hotel. Premalo pa so denarni zavodi mislili na to, v kakšnem času bodo ti podjetniki vračali posojila in če jih bodo tudi res mogli vrniti. Ker je bilo povpraševanje po denarju veliko, je rastla obrestna mera za vloge. Nekateri denarni zavodi so skušali hitro pritegniti mnogo denarja z obljubljanjem visokih obrestí. Drugi zavodi so sledili, da ne bi vlagatelji pri njih preveč dvigali. Tako se je tudi vlagatelj prijel špekulantska strast. Špekulirali so, kako bi na obrestih hitro in veliko zaslužili. Vlagatelji in denarni zavodi so tako skupno licitirali obrestno mero na kviku. In kaj je bila posledica? Denarni zavodi so računali tistim, ki so iskali denar, visoke obrestí. Dolgovi so rastle, ker niso bile obrestí plačane. Nastopila je gospodarska kriza. Naenkrat se je pokazalo, da je marsikako posojilo, za katero so se zaračunavale visoke obrestí, postalo deloma izgubljeno. Če ni bilo izgubljeno, pa se je pokazalo, da se vsaj ne da hitro izterjati. Dano je bilo na predolgo dobo. V stiski, ki je nastopila, denarni zavodi niso mogli pravočasno izterjati takih dolgoročnih posojil. Špekulacija z visoko obrestno mero je

napravila ogromno škodo denarnim zavodom in vlagateljem. Za majhno trenutno korist je marsikdo delal dolgo pokoro in utrpel občutno škodo. Le če je obrestna mera za vloge in posojila sorazmerno nizka, prospeva vse gospodarstvo.

Po šestih letih vendarle!

Ko je bila proti koncu septembra 1936 izdana zadnja uredba o likvidaciji kmečkih dolgov, po kateri je bilo nazadnje kmetom res precej hrisanega, je dala sedanja vlada zagotovilo, da se bo rešilo tudi vprašanje obtoka denarja pri denarnih zavodih. Pa je le še dolgo trajalo, preden je prišlo do uresničitve. Treba je bilo mnogo naporov slovenskih ministrov, da se je premaknilo to vprašanje z mrtve točke in da so bili končno napravljeni učinkoviti sklepi. Po šestih letih polnih težav in bridkosti se mora danes slovenski kmet in z njim slovensko zadružništvo zahvaliti svojim zastopnikom na najvišjih mestih, da moremo sedaj pisati o ozdravljenju kmečkega denarnega zadružništva. Naj bosta naša slovenska ministra prepričana, da slovenski kmet ne bo pozabil, da sta s poživitvijo naših posojilnic pomagala rešiti eno njegovih življenjskih vprašanj.

Kako pride do obtoka?

Mnoge mestne hranilnice so dobile pred letom dni visoke vsote od Državne hipotekarne banke, da so mogle začeti vsaj nekaj izplačevati. Mesta, ki so dolgovala svojim hranilnicam, so si namreč izposojila denar pri menovani državni banki in ga vrnila svojim zavodom. Ti so tako začeli prvi osvoboditi zamrznjene vloge. V zadnjem času je Narodna banka na pritisk odločilnih krogov prevzela nalogo, da preskrbi bankam in raznim mestnim hranilnicam potrebne vsote za izplačilo hranilnih vlog do 10.000 din. Ta denar morejo mestne hranilnice in banke dobiti pri Narodni banki kot posojilo proti zastavi tega, kar imajo dobiti od Privilegirane agrarne banke za oddane kmečke dolge. Tako bodo polagoma tudi zamrznjene mestne banke in hranilnice začele izplačevati vsaj manjšim vlagateljem.

Toda nas zanima, kako je s kmečkimi posojilnicami. Skrb za obnovitev zamrznjenih vlog pri teh je prevzela Poštna hranilnica kraljevine Jugoslavije. Objubila je dati zadrugam posojilo proti zastavi tega, kar imajo dobiti od Privilegirane agrarne banke in proti zastavi državnih obveznic, ki so jih dobile posojilnice kot odškodnino od države za to, kar so izgubile pri oddaji kmečkih dolžnikov. Za Privilegirano agrarno banko oddane dolžnike dobi namreč vsaka posojilnica polovico od Privilegirane agrarne banke v 14 letnih obrokih, eno četrtno v državnih obveznicah na 20 let, in če ostale četrtnine ne more posojilnica sama pokriti, dobi od države še toliko obveznic, da ni izgube ob koncu leta. Polovico tega tedaj, kar od gornjega založe posojilnice, izplača tem Poštna hranilnica naenkrat kot posojilo. Tako pride v slovenske posojilnice nad 100 milijonov dinarjev. Na posojilnic je Poštna hranilnica sedaj že začela izplačevati omenjene vsote.

Ker bi to morda še ne zadostovalo, da se vzpostavi obtok denarja, zlasti ker so imele mnoge posojilnice naložen denar tudi drugod in ne samo v kmečkih posojilih, zato je pristala Poštna hranilnica na to, da dovoli še posebno posojilo dravski banovini v višini 63.000.000 din prav v ta namen, da se gotovo obnovi obtok denarja pri kmečkih posojilnicah in da se na ta način zaceli hude rane, ki jih je zadala našim denarnim zadrugam gospodarska in denarna kriza. Denar iz tega posojila je dala banovina na razpolago zadružništvu preko Zadrugne zveze v Ljubljani, pri kateri imajo podeželske zadruge ogromno večino svojih naložb. Tako je na razpolago dovolj sredstev, da bo mogoče začeti z novim življenjem pri naših posojilnicah.

Prav posebno se mora naše kmečko zadružništvo zahvaliti velikodušnemu pogumu gospoda bana dr. Marka Natlačenca, ki se je odločil tudi

za morebitne žrtve banovine, ki zanjo odgovarja, samo da reši povojno največje in najtežje vprašanje našega kmeta. To dejanje bo zapisano trajno v hvaležnih ljudskih srcih. Ker zna biti Slovenec hvaležen, tudi ne bo pozabil, da je glavni ravnatelj Poštne hranilnice dr. Milorad Nedeljković eden redkih med beograjskimi denarstveniki, ki je razumel in zastopal kmečke koristi.

Ne vlamliajte vrat, ko se odpirajo!

Zamrznjene vloge se bodo torej odvajale. Obtok bo popolnoma obnovljen. Zgodilo se bo to prav kmalu. Predpogoji so vsi izpolnjeni. Posojilnice bodo to objavile svojim krajevnim razmeram primerno. Toda računati moramo z dejstvom, da so ljudje živeli šest let v ozračju nezaupanja do posojilnic in da je to nezaupanje mnogim prešlo v mero in kri. Marsikdo se je naravnost zaklel, da ne bo vložil nobenega denarja več v naše posojilnice ali pa da sploh ne bo več hranil. Ta val nezaupanja je treba polagoma zlomiti, da ne napravi neprecenljive škode kmetu in njegovim posojilnicam. Treba je polagoma zopet vrniti vero in zaupanje v moč in napredek našega denarnega zadružništva. Posojilnice bodo dobile točna naročila, naj ne izplačujejo takoj vsega, ampak naj začenejo postopoma z izplačevanjem vlog. Najprej se bo odprlo nekoliko, potem pa polagoma več in po preteku gotovega časa vse. Odpiralo se bo tedaj izplačevanje korak za korakom, toda gotovo.

Kdo bo sedaj doigal iz posojilnic?

Za pametnega in preudarnega človeka bo že to dovolj, da ima zagotovilo, da ne bo ničesar izgubil zaradi prestane denarne krize. In to je danes gotova stvar, da pri posojilnicah, ki so imele denar naložen pri Zadrugni zvezi, ne bo nihče ničesar utrpel. Dvigniti bo šel, kolikor bo postalo svobodnega, tisti, ki denar res potrebuje, drugi bo zaupal in miroval. Nekaj sitnežev in hujskačev se bo seveda povsod dobilo. Treba pa je skrbeti, da ti ne obviadajo drugih.

Skušnje so pokazale, da je tako postopno odpiranje pravilno. Ko so nekateri zavodi osvobodili prvi del vlog, so pritisnili nezaupljivi vlagatelji v precejšnji množini. Ko so osvobodili zopet večje vsote, ni bilo skoraj nikogar, ki bi dvignil, če ni bil res v potrebi. Ko so ljudje videli, da je mogoče dvigati, ko so zares videli denar v svoji roki, so se pomirili in vrnili zavodom zaupanje. Tako bo tudi sedaj. Zelo bi bilo želeli, da ne bi bilo preveč takih nevarnih Tomažev, ki jih je potem sram prevelikega nezaupanja.

Zahaj se ne izplača vse naenkrat?

Tudi poprej v mirnih in rednih razmerah ni držal noben zavod doma toliko denarja, da bi mogel izplačati takoj vse vlagatelja. Vlagatelj bočejo namreč naravno za svoj denar obrestni. Če pa naj denar nosi obresti, ga je treba dati naprej v posojila. Naložen je tedaj v razna posojila, v hiše in posestva, v vrednostne papirje, naložen je dalje pri drugih denarnih zavodih itd. Le majhen del denarja leži neobrestovan, vse drugo pa je vezano v posojilih, ki se jih ne da vseh naenkrat izterjati. Tako je bilo vedno v rednih razmerah in tako bo zopet sedaj. Dovolj bo denarja za vse potrebe, za vse tiste, ki morajo iz potrebe dvigati, pa še tudi za kakaga sitneža povrh. Vsega pa se ne da naenkrat izplačati, ker ne more nobena posojilnica vsega denarja držati doma v blagajni.

Pa zahaj še: Ne naenkrat!

Kam pa je tekel denar, ki so ga izsilili nepotrebni vlagatelji iz denarnih zavodov? Deloma je obtežal doma v nogavicah in skrinjah. Nekaj ga je bilo po nepotrebnem zapravljenega. Velik

Veramon - ovitek
z 2 tabletama

Ta zdravček zmaga odsej vsakdo. Prosimo napraviti polkus in prepričati se boste o naglem učinku pri glavobolu, zobobolu in bolečinah zaradi ran.

VERAMON
Schering

Cevke x 10 in 20 tabletama.
Ovitek x 2 tabletama

S. br. 35.408 od 4. oktobra 1937.

del pa je tekel v tuje, nekmečke zavode in in tako nič več prišel v korist kmečkemu stanu in kmečki vasi, iz nezaupanja do domačih zavodov so rastle tuji. Ali naj se sedaj dopusti, da bi nezaupljivi vlagatelji, ki se še niso pomirili, prenašali denar iz kmetov v mesta? Ali naj se dela za tatove in vlomilce, ki čutijo, kdo skriva denar v skrinji? Ali naj dobe zbegeni vlagatelji nepotrebnih priložnosti za zapravljanje, da se potem jeze? Treba je previdnega in preudarnega postopka, da ljudje uvidijo, da ni nevarnosti, potem bo spet mogoča popolna svoboda.

Prehodna doba

Še na nekaj moramo opozoriti. Slovenske vasi so si res med seboj zelo podobne, pa ima vendarle vsak kraj svoje posebnosti. Tudi vsaka posojilnica se giblje v svojih posebnih razmerah. Ena ima večje naložbe pri Zadrugni zvezi, druga ima več kmečkih dolžnikov, tretja ima zopet lepo število nezaščitenih dolžnikov. Ene so večje, ene manjše, ene poslujejo že dolge dobe, druge so mlajše. Zaradi teh razlik bo tudi obnavljanje obtoka denarja v vsakem kraju nekoliko drugačno. Postopek se bo moral ravnati po razmerah v tistem kraju in pri tisti zadrugi.

Tudi na sledeče ne smemo pozabiti: Posojilnice bodo začele delovati. Ne bodo pa mogle kar takoj začeti z novimi posojili v večji meri, da bi nosila visoko obrestno mero. Zato starih naložb ne bodo mogle naenkrat posojilnice obrestovati tako kot nove. Za nove vloge bodo dale naše zadruge takoj primerno obrestno mero, za stare bo še nekaj časa nekaj nižja. Toda to se bo v enem ali dveh letih izravnavalo. Vseh težkoč, ki so se nabrale v teh šestih letih, se ne da naenkrat odstraniti. Eno ali dve leti bomo morali imenovati prehodno dobo. Ko bo bolnik po težki bolezni ozdravljen, mora nekaj časa zelo paziti, da se ne prehladi in da se bolezen ne povrne.

Zakaj opozarjamo posebno na obrestno mero? Ker se vedno dobi kak posameznik, ki bi nesel za pol odstotka višje obrestne mere svoj denar tudi v najbolj oddaljeno mesto. Pri tem tak človek prav nič ne pomisli, da dela škodo svojemu domačemu kraju in svojemu domačemu

KAJ JE NOVEGA

OSEBNE VESTI

d Upokojen je ravnatelj državnih železnic v Ljubljani dr. Aleksander Fatur. Za novega železniškega ravnatelja v slovenski prestolnici je imenovan dr. Franc Bontina, doslej poročevalec v prometnem ministristvu v Belgradu.

d 60 letnik je postal g. Franc Spindler, župnik in duhovni svetnik pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. Zivelil

DOMAČE NOVICE

d Zadržno šolo so razširili na dva letnika. To se je zgodilo v ponedeljek, 24. januarja 1938. Navzoč je bil poleg drugih uglednih osebnosti tudi ban dr. Natlačen, ki je povedal navzočim tudi tole: Iz poročila gosпода ravnatelja Gogale smo slišali, da bo Zadržna šola slavila letos 30 letnico svojega plodonosnega delovanja. Mnogo zadržnih delavcev je izšlo iz te šole, saj izkazuje šolski letopis, da je doslej obiskovalo Zadržno šolo v Ljubljani 734 učencev, od katerih jih je 674 dovršilo šolo s povojnim uspehom. Mnogo je med njimi takih, ki so danes v zadržstvu na vodilnih mestih po vsej naši slovenski domovini, mnogo pa jih deluje pri raznih zadržah med bratskim hrvatskim narodom. V zadržstvu so potrebni taki ljudje, ki znajo zapostaviti svoje lastne koristi, ki so nesebični in požrtvovalni za druge. Ko je dr. Krek predlagal ustanovitev Zadržne šole, je gotovo imel v mislih, da ta šola nima samo namena, da vzgaja svoje učence strokovno, temveč da je nič manjša, če ne še bolj važna njena naloga, da vzgaja učence pravno, da jih krepi v nesebičnosti in požrtvovalnosti, da jih utrjuje v ljubezni do bližnjega, do svojega naroda, do države.

d Vzajemno delo, ne boj, tako je prav. V mesecu maju lanskega leta so ustanovili v Britofu pri Kranju pomožno blagajno »Preskrba delavcev tovarne Zabret & Komp«. Člani te zadrže imajo pravico do starostne, invalidske, vdovske, otroške in pogrebne preskrbe. Tovarna Zabret & Komp. v Britofu je prispevala svojo znatno podporo in organizirala to zavarovanje. Pomožna blagajna »Preskrba delavcev tovarne Zabret & Komp. v Britofu« je kupila v Britofu lepo hišo in jo preuredila v primerna delavska stanovanja. V nedeljo, 23. januarja pa je bila že blagoslovitev te hiše. Cerkvene obrede je opravil g. župnik Ign. Zupanc iz Predoslja, prisostvoval ji je tudi lastnik tovarne g. Joško Zabret z vsemi svojimi delavci. G. župnik je po blagoslovitvi prikazal lastnika tovarne kot vzgled vsem tovarnarjem, ki pozna v vsakem svojem delavcu človeka, ki je prav tako otrok božji kakor on in vedno hoče nuditi svojemu delavcu tako življenje, ki je vredno človeka. Lastnik tovarne je dal vzgled, kako se dejansko rešuje socialno vprašanje po naukih svete Cerkve. Delavci ljubijo svojega delodajalca in gledajo v njegovo dobro, tako vlada med njimi zgledna krščanska ljubezen in medsebojno spoštovanje.

d Nepopolna rešitev. Po zakonu o učnih knjigah za ljudske, meščanske, srednje in učiteljske šole iz leta 1929. bi se morale uvesti enotne učne knjige za vso državo. Sedaj je

prosvetno ministristvo na temelju pooblastil v finančnem zakonu za leto 1937-38 izdelalo načrt sprememb. Po tem načrtu sta poleg državnih izdaj učbenikov dopustni po dve zasebni izdaji za vsak predmet, ki ju priporoči glavni prosvetni svet in odobri prosvetni minister. Posebej se za šole v Sloveniji (dravski banovini) razpiše poseben natečaj za učbenike iz narodnega jezika in jugoslovanske književnosti. Učne knjige v dravski banovini bodo imele slovensko besedilo; te iste knjige s srbskohrvatskim besedilom se bodo mogle uporabljati tudi v drugih banovinah. Za prevajanje daje odobritev prosvetni minister. Odobreni učbeniki državne izdaje se bodo tiskali po potrebi glede na jezikovne posebnosti posameznih krajev. — Slovenci se ne moremo zadovoljiti samo s slovensko pisanimi knjigami. Glavno je duh, ki veje v njih. Zato dajte Slovencem knjige slovenskega duha in slovenskega srca.

Kdor mnogo sedi

trpi večkrat radi neredne stolice. Dobro odvajalno sredstvo je DARMOL. Je dobrega okusa in deluje brez bolečin. Vzemite zato tudi Vi DARMOL.

DARMOL

d Hvalijo, da bi škodovali? Belgrajska »Politika« je za nedeljo objavila članek o gradbeni delavnosti Ljubljane v preteklem letu. V velikem naslovu beremo, da je bilo v Ljubljani samo preteklo leto zgrajenih 135 novih zgradb in se človek kar čudi, kje so te zgradbe, ker jih v Ljubljani ni nikjer videti. Še davčna oblast bo morda pozorna na ta veliki napredek Ljubljane, še bolj pa tisti, ki odločajo, v katero pokrajino se bo obrnil državni denar v podpore in investicije. Ljubljana napreduje, gradi, torej ne potrebuje veliko, saj je zgradila 135 zgradb v enem letu. Če se potruditi in prebereš ves članek, pa izveš, da si je Ljubljana pridobila le 450 stanovanj v 135

»zgradbah«, ki so torej le skromne hišice, komaj tristanovanske, ki se gradijo iz prihranjenega denarja po predmestjih. To je pa kaj klavern napredek, saj je v Belgradu preteklo leto zrastle 312 zgradb, ki se mnoge lahko imenujejo palače. Sicer je Belgrad glavno mesto in središče, v katerem se vse steka, pa kljub temu ne bi bilo treba govoriti o napredku Ljubljane, če je tako pičel, zlasti še, ker vemo, kakšno korist imamo od take izmišljene hvala.

d Po pogosti nesebičnosti morejo žene z dnevno redno uporabo pol kozarca naravnega »Franz-Joseflove« grenke vode zaužiti na tešče, z lahkoto doseči izpraznjenje črev in urejeno delovanje želodca. »Franz-Joseflove« voda je davno preizkušena, najtopleje priporočena in se dobiva povsod.

Ogl. reg. B. br. 30474/35.

d 457.000 din je ukradel. Tatu, ki je iz poštnega voza v Osijeku ukradel vrečo s 457 tisoč dinarjev gotovine, še niso prijeli. Policija preiskuje in zasleduje sumljivce, vendar je imela le pri enem delen uspeh: prišla je sumljivca, ki je po osiškkih trgovinah kupoval nove obleke, čevlje, srajce in podobno. Ko so ga prijeli in mu pretipali vest, so dognali, da imajo v pesti tatu, ki z ropom poštnih vrečk sicer nima zveze, pač pa je denar ukradel zagrebškemu obrtniku Kodriču pred dnevi. Po mestu se je bila ta čas že razširila vest, da so prijeli pravega roparja.

d Obrtnik, ki dela sramoto svojemu stanu. Na nečloveški način je mučil svojega vajenca kovaški mojster Stjepan Ožegović v Sisku. On in njegovi pomočniki so z vsakim vajencem grdo ravnali in mu nalagali najtežja dela. Če deček ni mogel vsega naročenega izvršiti, je bil kruto tepen. Na prav nečloveški način pa je pomočnik v Ožegovičevi kovaški delavnici kaznoval vajenca Jovana Gojiča. Vzel je žarečo podkenco in jo pritisnil dečku na lice. V strašnih bolečinah je vajenec pobegnil in se zatekel k orožnikom. Pomočnika so seveda takoj zaprli.

d 50.000 nemških delavcev pride na letoviše v našo državo. Nemški delavski fond se je pred kratkim obrnil na naše trgovinsko ministristvo s ponudbo, da bi rad poslal 50.000 nemških delavcev, ki bi svoj plačani dopust preživeli na našem morju. Nemški delavci bi se pripeljali z nemškimi ladjami v večjih sku-

V 23 urah iz Rima v Južno Ameriko

Rim in vsa Italija živita pod vtisom velikega dejanja, ki so ga preteklo dni izvršili italijanski letalci Bruno Mussolini, polkovnik Biseo in kapitan Moscatelli. Ti so v dveh poletih prevalili skoraj 10.000 km dolgo pot iz Rima v Rio de Janeiro v Braziliji. Letala so se dvignila z letališča Guidonije pri Rimu in so letela čez Sredozemsko morje, Tunis, Saharo v Dakar. Nad Saharo je polet precej oviral drobn puščavski pesek. V Dakaru so letalci prenočili, vzeli bencin in olje ter se naslednji dan dvignili na pot čez Atlantsko morje. Ob 19.9 so dosegli južnoameriško celino pri Natalu ter preleteli mesto Pernambuco. Eno izmed letal, Moscatellijevo, se je moralo zaradi pokvare na motorju spustiti. Bruno Mussolini in polkovnik Biseo pa sta brez pristanka letela na jug proti Rio de Janeiro, kamor sta prišla ob 21.40. Okrog letališča, v južnoameriškem Rio de Janeiro je bilo zbranih nad 300.000 ljudi, ki so nestrpno poslušali po-

ročila radijske postaje. Letalca sta v redu pristala. Takoj po pristanku je moralo letališče zapreti vojaštvo, ker bi bili sicer navdušeni gledalci letala in letalce dobesedno strli. Pod vojaškim varstvom so odvedli italijanske pilote v palačo letalskega poveljstva, ki jo je navdušena množica oblegala pozno v noč. Uspeh italijanskih letalcev, ki so večino poti leteli v skupini, nima primere v zgodovini letalstva. Skoraj 10.000 m dolgo progo so preleteli v dobrih 23 urah s povprečno hitrostjo nad 420 km na uro. Ta uspeh dokazuje, da je italijansko letalstvo v celoti danes ne le najbolje organizirano, marveč po kakovosti strojev in pilotov prvo na svetu, s čimer morajo računati zlasti vse evropske države, predvsem Francija, ki je po krivdi ljudske fronte zaostala v svoji obrambi tako, da nima niti enega letala, ki bi se moglo meriti z italijanskimi stroji, kakršne so imeli trije zmagovalci Oceana.

pinah po 6000 oseb. Skupine bi potovale od Zgornjega Jadrana do Kotorja po 14 in 21 dni. Trgovinsko ministristvo je sprejelo ponudbo in začelo pripravljati vse potrebno, da bi mogli dalmatinski hoteli sprejeti naenkrat toliko letoviščarjev. Izračunali so še, da bi Dalmatinci zaslužili okrog 40 milijonov dinarjev.

d Mrzli val prihaja? Iz nemškega Hamburga poročajo, da divjajo po vsem Severnem in Baltiskem morju strašni viharji, ki jih spremlja silen mraz. V lukl je narasla površina vode za 3 metre. Parniški promet na ustju reke je zelo otežkočen. Tudi iz Rusije poročajo, da divjajo silni snežni meteži po skoraj vsem ozemlju evropske Rusije, da je promet skoraj popolnoma ustavljen. Na Donu in na Krimu so občutili močne potresne sunki. Z Dunaja poročajo, da je mrzli val začel prodirati iz Francije in Nemčije v obdonavsko nižino. Tako so bili te dni po vsej Nemčiji od Hamburga do Bavarske veliki mrzli snežni viharji, ki so jim sledili nalivi, tako da je voda v Donavi narasla skoraj za 3 metre nad običajno višino.

d Hrast, ki so ga podirali štirje en teden. Na Prežigalu pod Tepanjskim vrhom pri Slovenskih Konjicah je stal hrast, last kmeta Matije Napotnika, ki je največji v Sloveniji. V višini pre ga trije moški niso mogli objeti, marveč je bil obseg še za cel komolec večji. Za ohranitev tega edinstvenega slovenskega hrasta se je zanimala celo hanska uprava in se pogajala z lastnikom Napotnikom, da bi to redkost ohranili. Do sporazuma pa ni prišlo. Sedaj ga je Napotnik prodal Huterju v Kočevje za furnirje. Podirali so ga štirje ves teden. Poznavalci lesa trdijo, da je bil hrast star nad 300 let.

d Vsi, ki mnogo jedo in stalno sede in trpe zaradi tega prav pogosto na trdi stolici, naj pijejo vsak dan čašo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena in priznana »Franz-Josefova« voda se odlikuje po svojem sigurnem učinku in prijeni porabi.

Ugl. reg. B. št. 80474/33.

d Čušte, kdo je oskrunil mrtvašnico? Zadnjič smo poročali o oskrutitvi mrtvašnice pri Sv. Krištofu v Ljubljani. Ta žalosten dogodek, ko so bili odnešeni vsi kovinasti in železni predmeti iz mrtvašnice, poleg tega pa je bilo oplenjeno sosednje evangelijsko pokopališče, je zbudil mnogo pozornosti in zgražanja. Policija je sedaj ugotovila, da je na oba pokopališča vdrla ono noč tolpa petih mladoletnikov, in sicer treh bratov v starosti 13, 14 in 10 let, nekega drugega 16 letnega dečka in njegove 19 letne sestre in še nekega 15 letnega dečka. Ti mladi ljudje so najprej ukradli na evangelijskem pokopališču 8 metrov dolgi in 2,50 metrov široko ograjo, last Rudolfa Reichela iz Ljubljane. Ograja je bila vredna 3000 din. Nato so pa še oplenili mrtvašnico ter odnesli od tam železno peč, dve mali mrtvaški cinasti krsti, šest svečnih podložnikov, tri stojala za petrolejsko svetiljko in medeninasto kljuko z okovi. Vse to so prodali nekemu brezvestnemu trgovcu s starimi kovinami.

Duh po izpuhtanju telesa takoj in trajno odpravi smrad. — Varuje obutev in perilo. Zahtevajte v lekarnah, drogerijah, parfumerijah in sličnih trgovinah. — Drogerija JANOIGAJ, Ljubljana, Brekovo trg. (Reg. inš. nar. zbir. 31.310)

d Ko so bili franciskani pri molitvi. V franciskanskem samostanu v Makarski so tatovi vlomili v blagajno ter odnesli 50.000 din gotovine. Ta denar so franciskani zbirali, da bi

Polovica nesnage v vodi za namakanje!

Skoraj ne bi verjeli, koliko nesnage odstrani Ženska hvala, ki vsebuje Schichtovo milo, še pred pranjem iz perila. Toda to se občuti šele pozneje pri pranju! Vsak posamezni kos bo poprej in laže popolnoma čist.

ŽENSKA HVALA

dobro namočeno, napol oprano

dogradili svojo cerkev, ki jo grade že šest let. Preiskava je dognala, da sta denar ukradla dva Slovence, namreč Edvard Bratina in Pavel Crkanec, ki sta bila hlapca v samostanu. Pri Crkancu so našli 15.000 din, za ostanek 35.000 din pa domnevajo oblasti, da jih je Bratina izročil nekemu svojemu sorodniku iz Ljubljane, ki je bil pred nekaj dnevi v Makarski. Oba tatova sta bila aretirana in sta priznala tatvino. Oba sta izjavila, da sta viomila v blagajno dvakrat, in sicer sta prvič ukradla 30 tisoč dinarjev in drugič pa 20.000 din, obakrat, ko so bili franciskani v cerkvi pri molitvi.

d V Splitu bodo 30. marca v morje spustili prva dva naša moderne torpedna rušilca, ki sta bila izdelana v naši ladjedelnici. Rušilca sta dolga po 100 m in ju bodo krstili, prvega z imenom »Zagreb«, drugega pa »Ljubljana«. Nova torpedna rušilca sta istega tipa in iste velikosti kakor prejšnji rušilec »Belgrad«, ki ga je pred nedavnim napravila za Jugoslavijo neka francoska ladjedelnica.

d Dalmatinci so pohvalili s kupčijo, kaj pa naši vinogradniki? V Dalmaciji imajo zelo

dobro vinako kuptijo. V vseh vinorodnih krajih so prodali že večji del svojega pridelka. Sprva so prišli v Dalmacijo kupovat samo trgovci iz notranjosti države, decembra in januarja pa so v čedalje večjem številu prihajali tujci. V nekaj dneh so na Visu prodali 50 tisoč hektolitrov, tako da je ostalo doma komaj 10.000 hektolitrov. Pred par dnevi je odplul iz splitskega pristanišča nemški parnik »Itasha«, natovorjen z 12 vagoni keštelanskega vina.

d Ogromna riba. Ribiči iz Trpnja na polotoku Polječu so te dni ujeli ogromno ribo, ki jo imenujejo »žutuga«. Ribiči so to ribo prepeljali v Sarajevo, kjer so jo razsekali in razprodali na sarajevskem tržišču. Ta ogromna riba je tehtala okrog 300 kg. Ribiči so ribi takoj, ko so jo ujeli, odsekali rep, ker so se bali, da se ne bi počast branila z repom in pobila kakšnega človeka. Riba je bila vsa obrastla z lišaji.

d Potopljena ladja se splača dvigati. Potopljeno avstrijsko bojno ladjo »Sveti Štefan« ki je spadala med največje in najmoderneje

bojne ladje v bivši monarhiji, in katero so Italijani potopili ob dalmatinski obali, bodo skušali zdaj dvigniti. Delo bo začela neka dunajska družba, ki prodaja stare železo. Cene železu so zaradi vojnih priprav tako zrasle, da se spleča dvigati celo potopljene ladje.

d Tramvaj v konkuru. Dubrovniški tramvaj, ki vozi med Dubrovnikom in Gružem, je pred leti povozil več oseb. Tramvajska družba je bila obsojena na milijonsko škodo ponesrečencem. Dubrovniški tramvaj je prišel v konkurz. Za upravitelja konkurza je bil imenovan dr. Saraka, ki je sedaj zahteval, da se mu poleg običajne plače prizna tudi stroškovnik 180.000 din za izredno delo. Sprva je bilo to odklonjeno, dr. Saraka pa je nato odločil mesto upravitelja. Končno pa je dr. Saraka pristal na to, da ostane upravnik konkurza, dokler se ne reši vprašanje njegove nagrade.

d Hčerke za možitev prodajajo. Prodsja hčerk, godnih za možitev, je med Albanci prava navada. Zgodi se, da se ta navada prelevi v pravo trgovino z belim blagom. V Gostivarju vedo za nekega Sarka, da je vzel k sebi neko Romunko, ki jo je bil njen mož Albanec pognal od svoje hiše. Ko je Sarko našel primerne ženinkega kandidata, je Romunko prodal za 400 dinarjev. Rekord pa je odnesel Albanec Abaz Sajdinović iz Strajana. Svojo starejšo hčerko je prodal nič manj kakor sedemkrat, svojo najmlajšo pa dvakrat istočasno. Starejša hčerka je bila močno grbast. Pa že od rane mladosti jo je oče skrival, da jo nihče v vasi ni poznal. Pred leti pa je preslepil nekega mladeniča, da mu je za »zalo« hčerko dal 12 jurjev. Komaj je mladenič pripeljal domov nevesto in spoznal, da je grbast, jo je že pognal, od Abaza pa ni mogel več dobiti denarja nazaj. Abaz je na podoben način prodal svojo hčer še šestkrat in zaslužil pri tem okrog 35 jurjev.

d Da morejo biti starši take zverine. Dvanajst svojih otrok sta pomorila takoj po rojstvu in jih potem zakopala brezvestna zakonca Ljubica in Stojan Ružič iz Postriča pri Daruvarju. Pred dnevi je šel posestnik Kostadinović v gozd in zagledal sveže prekopano zemljo. Iz radovednosti je odkopal zemljo in na

Jaz Vam varujem kožo!

Rdeča, hrapava in razpokana koža dokazuje, da Vaša koža nima dovolj odporne sile, da je torej slaba. Zato je potrebno, da jo krepčate in sicer z NIVEO. Kajti NIVEA vsebuje »Eucerit« in prodira skozi kožne tuknice globoko v kožo, ji dovaja hrano, jo krepča in ji zvišuje odporno silo. Zato uporabljajte redno NIVEO, da bi Vam ostala koža nežna, mehka in gibčna kljub vlažnemu in hladnemu vremenu!

svoje začudenje odkril trupelce novorojenčka, ki je že nekoliko razpadlo. Orožniki so kmalu doznali, da je otroka rodila Ljubica Ružič, zakopal pa ga je njen mož. Ko so Stojana še nadalje izpraševali, so prišle na dan naravnost neverjetne stvari. Ružičeva sta na tak način ubila in zakopala že dvanajst otrok. Vsakega sta po rojstvu takoj ubila in nato zakopala. Stojan se je zagovarjal, da je vse otroke razen zadnjega zakopal njegov oče. Ljudi v vasi se je polastilo silno razburjenje, ker ne morejo verjeti, da morejo biti starši take zverine.

d Pri zaprtju ali pa pri motnjah v prebavi vzemite zjutraj na tešče kozarec naravne »Franz-Josef« vode

d Mladenčji vkrutit! Oni, ki ste potrjeni k vojakom in imate pravico do osvoboditve ali okrajšanega roka službe, čimprej vstop v kader, odložitev službe v kadru — informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno! Ako je rok zamujen, se ne da več pomagati. — Vsa pojasnila daje proti malenkostnemu plačilu koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ul. 14. — Za odgovor priložite kolek ali znamko za 6 din.

IZ DOMACE POLITIKE

d Priprave za senatorske volitve na Hrvaškem. Obe listi za volitve v senat, ki sta bili vloženi za savko banovino pri okrožnem sodišču v Zagrebu, sta bili potrjeni. Prva je lista b. HSS, druga pa JRZ. Na prvi je označen kot nosilec predsednik HSS inženir Avgust Košutič, na drugi pa finančni minister Dušan Letica. Volilni sezname pa še niso gotovi. V spisek bo treba vnesti še nekaj novo imenovanih banskih svetnikov za savsko banovino. Le to je gotovo, da nimajo volilne pravice tisti narodni poslanci, ki niso prišli v skupščino in tam položili prisege. To so pa vsi poslanci z liste dr. Mačka razen tistih treh srbskih, ki so kasneje le šli v skupščino. (Eden od teh je med tem že umrl.)

d »Politike čakanja« so se naveličali. Celotna krajevna organizacija bivše Hrvatske seljačke stranke v vasi Gornja Bebrina pri Slavonskem brodu je prestopila v JRZ. Za ta korak so se odločili na javnem zborovanju, kjer se je zbralo okrog 140 ljudi. Prestopili so pa zato, ker se jim zdi politika vlade zlasti na gospodarsko socialnem polju daleč bolj učinkovita in plodna, kakor pa politika večnega čakanja, ki jo vodi v Zagreb.

d Finančni odbor narodne skupščine bo začel pretresati finančni zakon, ker so bili proračuni vseh ministrstev že v obravnavi in so bili vsi sprejeti. Zadnji je bil sprejet proračun ministrstva za telesno vzgojo, ki znaša 18 milijonov 864.525 dinarjev. Finančni minister Dušan Letica je imel zaključni govor, v katerem je ponovil v glavnih obrisih značaj in vsebino celotnega proračuna, za katerega je prepričan, da bodo dohodki znašali toliko, kakor so predvideni v proračunu, povsem upravičeno. Poudariti je, da gre zvišanje dohodkov na račun gospodarskega izboljšanja, ne da bi se povečali katerikoli davki in druge dajatve.

d Zdravilišče za orožnike. Posebno zdravilišče za jetične orožnike so zgradili na Ozrenu blizu Sokobanje v Srbiji. Zgradba, kakor tudi notranja oprema zdravilišča je docela moderna, saj je bilo stroškov nič manj kakor 15 milijonov dinarjev. Zdravilišče ima 250 oddelkov. Od Sokobanje pa do zdravilišča so zgradili posebno cesto, prihodnje leto pa bodo zgradili še vodovod, posebno električno centralo ter nekaj pritliklin, ki so za zdravilišče nujne. Z instrumenti vred, ki so potrebni za operacijske prostore, bodo še vsa nadaljnja dela stala 20 milijonov dinarjev.

d Niso še prenehali z nasiljem. V Doljem Logatcu izvoljeni naš župan g. Oblak Gabrijel je prejel te dni grožnje, da bo ob življenje, če bo v občini izvedel gotove ukrepe. V noči od sobote na nedeljo, nekako ob pol dveh, so neznanici s kamenjem napadli stanovanje gospoda

Takile so bili prvi biciklji pred 50 leti

Oblaka, mu razbili okna in seveda povzročili velik strah vsej njegovi družini, ko so zvenetela razbita stekla in je začelo padati kamenje v spalnico, kjer spe otroci in župan sam. Pri vsem tem je jasno, da so napadalci morali do pol dveh ponoči neke prebiti, kjer se je tudi porodil njihov sklep. Javnost je razburjena in zahteva, da orožništvo odločno preišče zadevo, dalje, da uvede strogo nadzorstvo nad gostilniško policijsko uro in zadržanjem nočnih gostov za zaprtimi vrati po kuhinjah itd. Dokler tega ne bo, bo ostalo ljudstvo nezahupno do vseh korakov, ki bi jih oblasti v tem pogledu storile.

d Novega prirastka davčnega vijaka ne bo. Finančni minister Letica je v tem pogledu povedal v finančnem odboru tudi sledeče: Nekateri kritiki so dvomili v možnost proračunskih dohodkov v predlaganem znesku brez uvedbe novih ali povečanja obstoječih dajatev. Na to opazko bom odgovoril s najnovejšimi podatki o odnosu proračunskih dohodkov za dobo od aprila do decembra 1937 po tekočem proračunu za 1937-1938. Dohodki v tem razdobju znašajo 8.884.312.200 din ali 108,58% proračunske ocenitve za prvih 9 mesecev. Doseženi presežek dohodkov znaša v nasprotju s proračunskimi številkami 701,8 milijona din. Meseca decembra 1937 je znašal donos 1.021 milijonov 164.811 din ali 112,3%. December je peti mesec tekočega proračunskega leta, v katerem presegajo dohodki po vrsti eno milijardo dinarjev (avgust—december). Takšnega donosa ni bilo v zadnjih sedmih letih. Ker znaša presežek dohodkov za prva tri tromesečja tekočega proračunskega leta 702 milijona dinarjev, smemo na koncu leta po pravici pričakovati presežek v znesku ene milijarde dinarjev. Zato lahko pričakujemo po proračunu za prihodnje leto 1938-1939 še 270 milijonov. O kakem novem pritisku davčnega vijaka ni govora, pač pa bo še popustil.

d Društveni delokrog so preko učili. Ob lasti je razpustila nemško akademsko društvo v Mariboru, v katerem so bili vključeni vsi nemški visokoolci iz Maribora, Ptuja in Dravske doline in ki večinoma študirajo v tujini. Društvo je bilo razpuščeno zaradi prekoračenja delokroga. Kakor se govori, so člani tega društva izdajali protizakonite letake v obliki časopisa, ki so ga razmnoževali na razmnoževalnem stroju in je nato krožil v Mariboru med Nemci in nemškutariji.

NESREČE

d Malo je manjkalo, da ni zmrznila. Marija Kolar, kočarica pri Sv. Primožu na Pohorju, se je vračala proti domu. Nenadoma jo je med potjo objela slabost, da je obležala v snegu nezavestna. Ker pa je bil hud mraz, so ji udje odreveneli. V snegu jo je našel neki delavec, ki je hitro poklical pomoč. Prenesli so jo v bližnjo hišo. Ko se je reva prebudila iz nezavesti, je trpela grozne bolečine zaradi ozeblin.

d Rešil pa ga je le. Na sodišče v Litijo sta bila oni dan povabljena soseda s moravskih hribov. Prvi kot obtoženec in drugi je pričal zoper njega. Vso pot sta se nekam izogibala; naključje ju je naposled zblížalo v čolnu na brodu čez Savo. Lojze, tako je menda ime obtožencu, je stal na sredi, dočim se je sosed s povešenim obrazom pritiskal na rob čolna. Tako so odrinili od kraja med valove. Čolnič se je nerodno zazibal in moč je omahnil v desno reko. V Lojzetu se je zgabilo: »Vrni mi dobro za hudo!« Urno se je sklonil in v skrajnem hipu ujel soseda za nogo. Otel ga je go-

tove smrti. Delo pa še ni bilo končano. Držal ga je sicer z obema rokama, a ga ni mogel spraviti v čoln. Razen vozniaka, ki ni smel izpustiti vesla, ni bilo nikogar, da bi mu bil pomagal. Rešilcu ni kazalo drugega, kakor: »Drži ga in pazi na glavo!« Tako ga je srečno privlekel od kraja in spravil na suho. Mokra sta bila oba: sosed, ker je padel v vodo, Lojzetu pa je zaradi napore lil znoj curkoma po obrazu. Rešil ga je pa le, četudi brez klobuka, ki ga je odnesla Sava.

d Voz mu je šel čez prsa. Te dni se je v Trbovljah pripetila nezgoda, ki je terjala smrt mladega hlapca, 19 letnega Franca Povšeta iz Trbovelj. Povše je na poledeneli cesti spodrsnil in padel po nesrečnem naključju pod kolo voza. Voz, ki je bil težko naložen, mu je šel čez prsa in mu prizadel tako hude notranje poškodbe, da je Povše obležal nezavestno. Z večernim vlakom ob 18.10 so Povšeta prepeljali v Ljubljano. Hudo poškodovani Povše pa je že med vožnjo od notranje izkravavitve izdihnil.

d Iz za bližnjega ovinka je privozil vlak. Posesnik Kokol Franc iz Zgornjega Gajsterja, Sv. Jurij v Slov. goricah, je vozil v sredo v Prekmurje naprodaj male prašiče. Ko je prašiče prodal, se je precej pozno vračal s praznim vozom proti domu. Tako je prispel Kokol ob 18.15 tik do križišča banovinske ceste z železniško progo pri Gornji Radgoni. Isti hip, ko je konj stopil na železniško progo, je privozil iz za bližnjega ovinka večerni vlak iz Gornje Radgone, ki vozi proti Ljutomeru. Kokol je zapazil nevarnost zadnji hip, ko je z bliskovito naglico skočil z voza. Ta hip je lokomotiva že zagrabila konja in ga vlekla po progi 130 m. Pri tem je konja strahovito razmesarilo. Voz je popolnoma razbila in razmetala po progi. Vlakovodja je pretečo nevarnost takoj zapazil in potegnjal za zavoro, ker je bil vlak v polnem diru, ga ni bilo mogoče pravočasno ustaviti. Kokol je pri tem padel v nezavest. Šele po dolgem času se je prebudil. Posesnik trpi pri tem škodo nad 5000 dinarjev, sam pa je lažje poškodovan zaradi naglega skoka iz voza.

d Živa bakla. V vasi Bezgarji pri Osilnici sta bila dveletni sin Vladko in njegova šestletna sestra sama v kuhinji, domači pa so

Slovenski dom

JE NAŠ CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM ČITATELJEM TOPLO PRIPOROČAMO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 UR STANE MESEČNO SAMO 12 DINARJEV ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROČITI »SLOVENCA« JE »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PIŠITE NA DOPISNICE UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ ŠTEVILK LISTA NA OGLED.

bili po opravkih okrog hiše. Igrala sta se pri štedilniku, brskala po žerjavici ter prižigala treske. Po nesreči pa je dečko zažgal krilo svoji sestrici, katero je začelo takoj tleti in se spremenilo v plamen. Deklica se je ustrašila in začela vpiti na pomoč; zbežala je v vežo in tam tekala. Izgledala je kakor živa bakla. Na klice so takoj prihiteli domači in strgali z nje gorečo obleko. Deklica je bila grozno opečena po vsem telesu in se je zvižala v strašnih bolečinah. Trpela je tri ure, nakar se je onesvestila in naslednji dan umrla.

d Angel varuh je bil pri njem. V jeseniški železotovarni je šestnajstletni tekač Lado Volčini padel na tir normalne proge tovarniške železnice ravno ko je privozila lokomotiva z več vagoni. Mali tekač je bil tolikanj prisoten, da se je stisnil k tlom ter tam ždel, dokler niso šli vagoni in stroj čez njega. Vse je bilo trdno prepričano, da bo na tiru najti samo še mrtvo truplo nesrečnega tekača. A glej, Lado se je dvignil in zdelo se je, da sploh nima nobene poškodbe po života. Zdravnik pa je le ugotovil, da ima po hrbitu vso kožo odrngnjeno in tudi na glavi je bil ranjen, vendar bo v par dneh mali Lado, katerega je angel varuh brez dvoma rešil gotove smrti, zopet dober.

d Za romarsko-isletna potovanja na Trsat, v Split in razne druge kraje, bodo objavljena v romarskem listu »Po božjem svetcu« podrobna navodila. List dobi vsakdo zastonj. Pri glasite se »Družini božjega svetca«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17.

Municijska tovarna zletela v zrak

Dne 29. januarja 1938 je v Segniju, ki leži 60 km od Rima zletela v zrak ena največjih italijanskih tovarn streliva. Francosko časopisje poroča, da je prišlo do eksplozije ono soboto zjutraj ob pol osmih in da je bil zračni udarec tako silen, da se je dvorana, v kateri so se zbirali delavci, kar sesula kot da bi bila iz lepenke. Pod seboj je pokopala vse delavce. Po vseh obratih so delavci v popolni zasedbi delali ob uri nesreče. Po eksploziji je izbruhnil požar, ki se je s strahovito hitrostjo razširil po vseh obratih tovarne. Ob desetih je zavzel požar tako moč, da so se morali gasilci, ki so prihiteli iz vseh krajev, tudi iz Rima, umakniti. Takrat je plamen zajel stavbo, v kateri je bilo skladišče za posebno nevarne eksplozive. Stavba je zagorela in kar naenkrat je sledil strahovit pok, ki je pretresel vso tovarno. Iz stavbe pa so švigali proti nebu ognjeni zublji. Vse ozemlje naokrog je bilo ko po potresu. Tej drugi, najstrašnejši eksploziji je sledilo še nekaj manjših. Bohnenje eksploziji so zelo dobro slišali

tudi v Rimu. Gašenje in reševanje je bilo zaradi prevelike vročine onemogočeno in so številni gasilci in delavci pri reševalnem delu dobili smrtonovarne opekline. Šele ko je nastopilo vojaštvo in fašistična milica, so mogli požar nadvladati ter začeti reševalna dela. Do popoldanskih ur so potegnili izpod razvalin 165 razmesarjenih človeških trupel. Tovarna je podobna ogromnemu kupu razvalin, iz katerega štrli proti nebu ožgano železje v nepopisni zmedi. Mesto Segni, ki leži v bližini je trpelo veliko škodo. Vojaštvo je dostop do tovarniškega ozemlja, iz katerega se še vedno vale črni dimi proti nebu, na vseh straneh zastražilo in nima nikdo dovoljenja, da se pogorišču približa. Reševalna dela še niso končana, tako da ni mogoče povedati, kako visoko je število smrtnih in ranjenih žrtev te nesreče, ki spada med največje te vrste v zgodovini. Na kraj nesreče so se takoj odpeljali italijanski kralj in kraljica ter voditelj Italije g. Mussolini. Kraj nesreče je strogo zastražen.

RAZGLED PO SVETU

Bratomorna vojna v Španiji

V preteklem tednu je časopisje mnogo poročalo v bojih pri Teruelu. V tem pogledu so si vesti nacionalističnega in komunističnega tabora zelo nasprotni. Dočim poročajo nacionalisti, da so vse hude komunistične napade odbili, pišejo naši liberalni in rdeči prijatelji španskih »frontarjev« o komunističnih zmagah. Po njih poročilih so komunistične čete dosegle velik uspeh, ker so baje severno od Teruela malone že obkrožile 40.000 Frankovih borcev. To je seveda prazna časnikarska raca in zanimiva le v toliko, v kolikor služi kot vsakodnevni dokaz, da so tudi v naši sredi ljudje, ki srčno žele, da bi postala

zmagovita Španija — sovjetska zmešnjava.

Na Španskem so dan na dan hudi boji v zraku. Nacionalisti mečejo bombe na mesta, ki jih imajo v oblasti rdeči, komunisti pa divjajo narobe. Pri tem seveda pade mnogo nedolžnih žrtev. Zadnji večji napad na komunistično Barcelono so izvršili nacionalni bombniki dne 30. januarja. Časopisje piše o tisočih mrtvih in nebroj velikih poslopij je bilo zravnanih s tlom. Vojna je pač vojna in, kdor hoče ostati pri življenju, ne sme v kraj, oziroma se mora izseliti iz kraja, kjer se zbira vojaštvo, orožje, streljivo in kjer poslujejo tovarne v vojne svrhe.

Vojna na Daljnem vzhodu

V severnem Šantungu povzročajo mali kitajski vojaški oddelki Japoncem še vedno nemale neprilike. Tudi sicer menda imajo Kitajci na posameznih delih bojišča nekatere uspehe.

Mnogo pišejo o velikih vojaških pripravah sovjetske Rusije na Daljnem vzhodu. Več stotisoč ruskih vojakov je baje že zbranih

tam ob kitajski meji z vsem potrebnim in aeroplanov imajo nič koliko. Menimo pa, da je vse to le demonstracija in da sovjetski bataljoni ne bodo zapustili sovjetskega ozemlja.

Kitajski zunanji minister je te dni izjavil, da bo nudila Kitajska odpor vse dotlej, dokler ne izginejo japonske čete iz kitajskega ozemlja.

ITALIJA

s Drobič. V Podgori pri Gorici je umrl posestnik in gostilničar Anton Terpin. — V Ročah je preminul 75-letni cerkveni ključar Anton Klemenčič. — Za pokrajinskega tajnika fašistovske stranke za Goriško je imenovan Mario Macola, dosedaj nadzornik beneškega fašija. Slovenci pričakujejo, da bo novi pokrajinski tajnik doumel življenjski pomen mirnega in plodnega sožitja med slovansko manjšino in italijanskim narodom v Julijski krajini, kakor to želi vladni načelnik Mussolini in zunanji minister grof Ciano. — V Italiji živi 600.000 Slovencev in Hrvatov, priznava Italijan Tumagalli v almanahu (kolektoru) za leto 1938. — Iz Gorice poročajo, da se je smrtno ponesrečil znani Ivan Vižintin iz Štandreža. Peljal se je s tramvajem in ko je skočil iz njega, mu je spodrsnilo na ledenih tleh ter je tako nesrečno padel, da je udaril z glavo po tleh in si razbil lobanjo ob kamnu, ki je štrlel iz ceste. Pobrli so ga nezvestnega, toda že med potjo v bolnišnico je umrl. — Pri Teruelu je na Francovi španski fronti padel tržaški zdravnik dr. Bruno Bocuzzi. — Nesreče od starega streliva se čedalje bolj množijo. V Kanalu je postal žrtev stare granate Justin Bajt, v Volčjem dolu Anton Bratina in v Grgarju pri Gorici Franc Stergar.

ČEŠKOSLOVAŠKA

s Pred začetkom iztreznjenja? Kakor je znano, je češkoslovaška republika bila doslej v precej prijateljskih stikih z ruskimi sovjeti. Gospodarsko je od tega res nekaj imela. Sovjeti pa so, kakor v Franciji, tudi v Češkoslovaški znali razviti veliko agitacijo za boljševizem, kar večini češkega prebivalstva ne gre v račune. Razmere so privedle tako daleč,

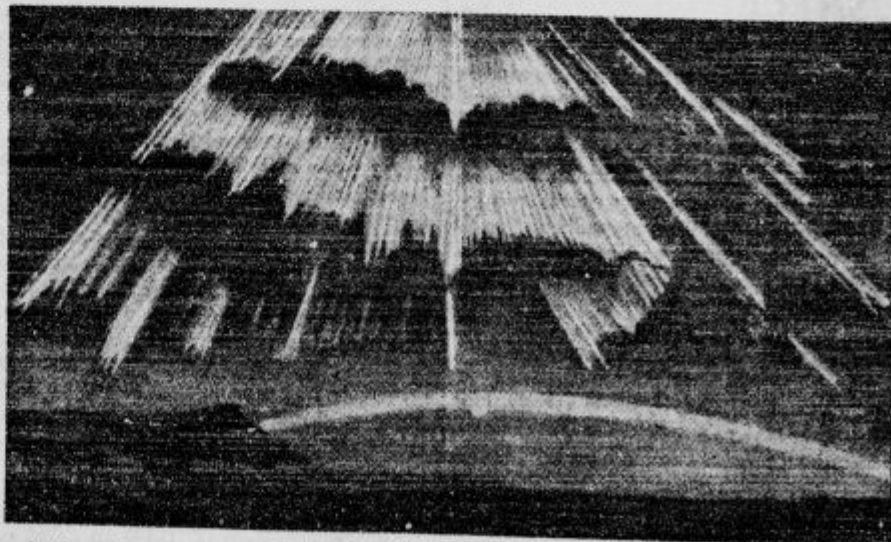
da, dokazuje tudi sledeče: Kitajski zastopnik je zahteval, da naj se ZN ostro izreče proti Japonski kot napadalci, da naj zne izvajati gospodarske in finančne ukrepe proti Japonski. Eden in Delbos pa sta odgovorila kitajskemu zastopniku, da bi izvajanje takih ukrepov povzročilo hude mednarodne spore, in zato bo najbrž sedaj sprejeta glede Kitajske v Ženevi izjava, ki bo nekoliko ostrejša od one, ki je bila izglasovana v oktobru 1937. V tej resoluciji bo svet ZN zopet obsodil napadalec, ki se je dvignil proti neodvisnosti in zemeljski nedotakljivosti Kitajske in tako prekršil člen 10 pakta ZN. Kar pa se tiče sankcijskih določil, bo svet ZN najbrž samo samo povabil vse članice ZN, da naj na svoj način podpirajo Kitajsko. Če se bodo tudi Združene države izrekle v tem smislu, tedaj ni izključeno, da bodo sklicali drugo bruseljsko konferenco. V tem smislu so sinoči že obvestili ameriško vlado v Washingtonu. Če bo ameriška vlada sprejela ta postopek, tedaj bo najbrž naročila svojemu poslaniku, da naj se udeležuje pogajanj v Ženevi. Tako so slavne velesile pustile tudi Kitajsko na cedilu. Kaj briga te ljudi pravica in poštenje. Oni se boje samo močnih, moderno oboroženih držav.

BELGIJA

s Tepeš morajo davkoplačevalci plačevati. Hud prcpej je bil oni dan v belgijski zbornici po govoru bivšega prometnega ministra Jasparija, ki se je zagovarjal na očitke rexistov (to so nekaki fašisti), da je kot minister dajal dovoljenja za pošiljatev orožja v rdečo Španijo. Med prerokanjem je bivši minister udaril nekega rexistovskega poslanca po glavi, nakar se je začel splošen pretep, v katerega so po svoji dolžnosti posegli tudi apostoli svetovne revolucije in pretepa, komunisti. Predsednik je moral poklicati policijo na pomoč.

FRANCIJA

s 6000 granat v zrak. V Villeuifu pri Parizu je prišlo do grozne eksplozije, pri kateri je bilo mnogo mrtvih in ranjenih. Nesreča se je zgodila zaradi nepredvidnega ravnanja, ker so zložili na en kup 6000 granat, od katerih jih je nekaj padlo z visokega kupa na tla, na-

Severni sij, podoben onemu, ki smo ga videli pri nas, je v ledenih pokrajinah okrog severnega tečaja nekaj vsakdanjega

kar se je ta strašna množina razletela. — Francoski frank je v zadnjih dveh dneh spet občutno padel in kaže, da se bo njegova vrednost še naprej zmanjševala. Padec pripisujejo primanjkljaju v zunanji trgovini. — Ena največjih francoskih predilnic je zgorela v Lilleu v severni Franciji. Zaradi požara, ki še traja, so morale oblasti izprazniti del mesta.

JAPONSKA

a Velesilam grozijo. Na neko vprašanje v japonski zbornici, je ministrski predsednik Konoje odgovoril, da »kitajsko-japonski dogodek« se ni vojna po besedilu mednarodnega prava. Zatorej se tiste države, ki pošiljajo orožje Kitajski, še ne pregrešijo proti nevtralnosti tako dolgo, dokler vojna ni bila uradno napovedana, kar se do sedaj še ni zgodilo. Morda bo to postalo potrebno. Vendar pa si glede podpore, ki jo inozemske države pošiljajo Kitajski, dovoljuje izpovedati sledeče: »Če bodo tretje države podpirale kitajsko vlado generala Čankajška, se bo pač kitajsko-japonski spor za toliko podaljšal. Posledice bodo tem hujše za pomiritev Daljnega vzhoda. Japonska vlada bo poskusila prepričati tretje države, naj prenehajo s podpiranjem Čankajškove vlade. Angleška vlada je sporočila in priznala, da angleške tvrdke pošiljajo orožje in streljivo na Kitajsko, toda ker angleški uvoz predstavlja le majhen del vseh vojnih dobav, ki jih Kitajska doblja iz tujine, morajo biti potemtakem še druge države, iz katerih prihaja orožje na Kitajsko. Opozarjam vse tretje sile, da se bo kitajsko-japonski spor samo podaljšal, ako bo inozemska podpora Kitajski trajala še dalje, čeprav samo pod naslovom trgovinskih odnosov. Vsako posredovanje kakšne tretje države med Japonsko in Čankajškovo vlado pa japonska vlada odločno in za vselej odklanja.«

DROBNE NOVICE

7,150.000 ton petroleja so dali leta 1937 romunski petrolejski vrelci.

Leonu Blumu je umrla žena; pokopali so jo po judovskem obredu na pariškem pokopališču.

Edini angleški konzulat v Rusiji bo od zdaj naprej v Leningradu; drugim so sovjeti prepovedali delovanje.

Angleškim častnikom se vzeli »buršec«, a zvišali plače, da bodo lahko imeli civilno služinčad.

1500 čeških prostovoljcev je odšlo do zdaj v rdečo Španijo za nje so zbrali češki sodrugi poldrug milijon čeških kron.

Hude peplave so bile te dni po osrednjih pokrajinah Ameriških združenih držav.

Albanski kralj Zogu se bo menda v kratkem poročil z madžarsko grofico Geraldino Apponyievo.

150 milijard za oborožitev predlaga ameriški državni predsednik Roosevelt.

Mednarodni protialkoholni muzej so otvorili v poljski Varšavi. Zastopanih je 25 držav. Nov zakon o delu predloži nova francoska vlada parlamentu.

Zveza narodov pomeni nevarnost za Švice, piše švicarsko časopisje.

Do 50% je znižala davke malim posestnikom vlada v Egiptu. Volitve se bližajo.

Novo statnike je dal v kovanje Vatikan. 30.000 bojnih letal lahko izdelata Anglija, če bi bilo to zaradi vojne potrebno. Bo težko res!

Milijon dolarjev za pomoč Kitajcem hoče zbrati ameriški Rdeči križ.

Zaradi pomanjkanja učencev so v 39 avstrijskih šolah odpravili prvi razred.

Več kot pol tene zlata so izkopali v enem letu po različnih rudnikih v Abesiniji.

† Župnik Franc Žitnik

Bil je kakor vedno sredi dela. Še 19. januarja je oddal na pošto cerkvene račune in matične propise, pa ga je v začetku tedna strela zima, pojavila se je influenza, kateri se je pridružila pljučnica. Poklical je za spovedatra iz Novega mesta, v soboto proti večeru pa je umrl v rokah svojega kaplana, ko je preje že prejel sveto popotnico.

co. Zapeli so zvonovi pešem smrti, zajokala je podgorjanska stopička župnija. — Pokojni župnik Žitnik je bil rojen v župniji Šmarje pri Ljubljani l. 1884 ter bil v mašnika posvečen l. 1908. Naslednje leto je bil nastavljen za kaplana v Mokronogu, čez štiri leta pa ga je škof Jeglič poklical v škofljiško pisarno za svojega kaplana in tajnika pisarne. V tej službi je ostal zopet štiri leta ter bil 31. avgusta 1917 umeščen na župnijo Stopiče, kjer je tudi ostal. Bil je mož reda in dela, vsestransko delaven ter se je udeleževal prav vsem, kar bi moglo versko, kulturno ali gospodarsko koristiti župniji. Najlepši spomenik si je postavil s cerkvijo, ki jo je dal preslikati ter okusno prenoviti zanimive baročne oltarje.

Pogreb je bil v torek, dne 25. januarja. Niso še videli Stopiče takega pogreba, ni še poteklo toliko solza kakor ob tej priliki, ko se nesli mrtvega dušnega pastirja po vasi in so ga srečavali verniki. Posamezne družbe in verske organizacije so nosile vence, počenli z zelenjem otrok pa do kit in vencev, ki so jih nabavili odrasli.

Pogreb je vodil novomeški protig. K. Cerin, ki je tudi v cerkvi govoril rajnemu v slovo. Vesplošni jok je bil odmev njegovega poslovilnega govora. Pogrebno mašo je opravil ob asistenci pokojnikov sošolec kanonik J. Šešek. Udeležilo pa se je pogreba veliko duhovnikov iz dekanije, pa tudi sošolcem in prijateljem. Ob odprtem grobu je govoril g. župan F. Bralc.

Župnika Žitnika so pokopali poleg križa v Stopičah, kjer bo sredi svojih Stopičanov čakal vstajenja. Počivaj v miru!

RAZNO

90-letni zakonski jubilej sta nedavno praznovala v Drapoltjah v Srbiji 107-letni Veljko Živanovič in njegova žena Jerina. Dva sinova častiljivega para sta stara 89 in 87 let, nadeja se živi 6 vnukov, 14 pravnukov, 15 prapravnukov in celo že vnukček petega rodu. Slavju 90-letnice je prisostvoval tudi ženinov brat, 108-letni Pavle. Da se pomenita v moči, sta se skušala v kajenju in je Veljko pokadil 19, Pavle pa 34 cigaret zapored.

Kje je zlato? Največ zlata je v Ameriki, ki ga ima troljino več kakor vsa Evropa in sicer nad 7 milijard zlatih dolarjev. Sledi Anglija s domala dvema milijardama, za njo Francija z milijardo in pol, nato Nemčija, Španija (pred vojna), Poljska. V vseh navedenih evropskih državah pa se zlato zaloga z vsakim letom manjša, v ostalih evropskih državah pa večja. Kako bogati sta na zlato Rusija in Italija, je povsem neznano.

Detektiv-morilec. Pariška policija je nedavno uničila dokumente o nevarni stvari. Pred 50 leti so se v priatlju Le Ha-

L. Ganghofer:

62

Martinj klošter

Roman iz začetka 12. stoletja

Postlovenil Blaž Poznič

»Mar hočete ubijati božjega služabnika, zapeljani po tem krivem pastirju? Zaženite kamenje! Mahnite s pestmi po moji glavi... pogledjte, ne ganem se, da bi se branil, in si zvežem roke sam!« Oklepajoč križ, je iztegnil roke, kakor bi bile zvezane, ljudem nasproti. Tedaj so utihnili, povsili pesti, izpustili kamenje iz rok in zastrmeli plašno v meniha: čulo se je samo še šumenje Ahe in ihtenje dekle, ki je čepela Hiltidi pri nogah. Valdrum se je vzravnal in dvignil križ. »Ali zdaj čutite, da sem močnejši nego vi s svojim kamenjem in pestmi? Ali vas je prevzel strah pred Tistim, ki prebiva nad oblaki in je moja pomoč. En dihla iz Njegovih ust, in kakor listje ste v vetru, izročeni pogubi. Toda Bog, ki je Gospod, noče vašega trpljenja v pogubljenju, poslal me je, da bi vas rešil. Poslušajte me, sirote, ki ste ogoljufani! Če se nočete za večno pogubiti, zapustite tega moža, ki je bil vaš krivi pastir, volk v vaši čredici!

Vse oči so se uprle v Hiltišalka in neki možki je dejal: »Zini, brat Hiltišalk, zini vendar kaj! Zakaj puščaš, da tako govori o tebi? Ti, ki si vedno ravnal z nami kakor oče z otroki!«

»Kakor oče?« je zadonel Valdrumov glas. »Kakor slab oče, ki peha svoje otroke v tisko in trpljenje! Zaradi vašega zveličanja: stopite stran od njega, kajti tla, ki so jih dotika njegova noga, so prokleta!« Ena izmed žensk je segla po svojem sinku in ga potegnila iz bli-

žine bromotnega para, nekaj mož je zmajalo z glavami in se pomaknilo proti lpi, medtem ko so drugi z zmedenimi besedami ogovarjali Hiltišaka n je Valdrum s povzdignjenimi rokami glasno zavpil. »Odrgrajte se od njega, ki je prelomil cerkveno postavo in sramotno živel v grehu! Odrgrajte se od njega, ki je žalil Boga, omdeljeval duhovno obleko in oskrnil to sveto hišo!«

Eden izmed mož, ki so stali pri Hiltišalku, ga je stresel za laket in zavpil: »Govori vendar! Govori! Od tebe samega moramo čuti, ali si to storil! Govori vendar! Govori!«

Hiltišak je začel nrazumno bebljati in se zbegano ozirati naokrog.

»Vidite, kako mu Bog hromi jezik in duši laž na njegovih ustnicah!« V hipu, da so se ženske in moške prestrašeno odmaknili, je stopil Valdrum pred starega duhovnika, z okamenelim obrazom in plamtečimi očmi, ko demon maščevanja in jeze. »Tako ti jemljem sveto znamenje, ki si ga oskrnil!« je zavpil in strgal leseni križec starčku s prsi. »In čuj sodbo po postavi Cerkev: izobčen si, nevreden svoje službe in duhovske časti! Izbrisano je posvečenje s tvoje glave — kar si zavezal, je razvezano, kar si blagoslovil, je proketo!« Obrnil se je proti prvi ženski: »Ali ti je krstil otroka? Izročil ga je pekl! Odrgraj ga od njega, bodi mati svojemu otroku, odnesi ga v cerkev in ga položi na oltar — pomagati ti hočem, moliti hočem, da se Bog usmili tvojega otroka!« Bleda in trepetajoča je vzela ženska svojega fantka na roke in se opotekla v cerkev, vtem ko je Valdrum prijel za roko moškega: »Ali ti je odpustil tvoje grehe? Ali ti je položil zakrament na ustnice? Nesrečnik! Tvoje srce je obremenjeno s pregreho in nevredno si zaužil sveti Kruh? Delaj pokoro, zgrudi so

PO DOMOVINI

Pogreb Šnekoje mame

Že 263 let vpisujejo župniki šenčurske fars svoje farane v urliške knjige, pa še nikomur niso mogli vpisati tako visoke časti, da bi ga bil pokopal škof. Prva je dosegla to čast mati točasnega gosp. škofjskega ravnatelja — Ivana Jagodič, doma iz Visokega, ki smo je pokopali v četrtek, 27. januarja v Šenčurju. Prevzeli so ga škof dr. Gregorij Rožman s 25 duhovniki in nad 500 pogrebci je spremljalo rajno mater k zadnjemu počitku na farno pokopališče. Nad 10 vencev, visoški in šenčurski pevel, številne članice ZMD, III. reda in bratovščine sv. Uršule so ji izkazovali čast na zadnji poti. Na Visokem se je pred domačo hišo od rajne še posebej poslovil načelnik visoških pevcev, g. Kokalj Valentin z ganljivim govorom, v katerem je rajno poveljeval kot veliko podpornico visoškega cerkvenega petja. Saj je nešteto večerov žrtvovala za pevce, ko jim je kot blaga hišna gospodinja nudila krov za pevske vaje. V Šenčurju so farani med pogrebnim opravilom napolnili vso cerkev. Človek je imel vtis, kakor da se vrši pogreb kakoga župnika. Rajna Šnekojeva mama, ki je vse življenje prebila v tihli skromnosti in v trdem domačem delu, pač niti sanjala ni, da bo zadnja pot njenega življenja poveljevala na tako izredno veličastno način! To veliko spoštovanje ji ni prineslo bogastva, ne visok socialen položaj, ampak le zvesto krščansko življenje, polno žive, dejavne vere! Spet enkrat se je jasno izkazalo, da vernost še vedno uživa silen ugled med slovenskim narodom! Po pravici je govornik pri odprtem grobu rajne matere poudarjal, da bodo rajnico pogrešali visoška žalostna Mati božja, vsa

šenčurska fara in še posebno domača hiša. Na visoško žalostno Mater božjo je bila rajna mati s svojim ljubečim srcem kakor priručna. Je pač čutila, da se njuni zemeljski poti tako čudovito ujemata! Saj je tudi ona, kakor Marija, doživela na tem svetu dneve silne radosti, vmes pa tudi bridke ure, ko ji je bolečina kakor meč prebadala srce! Noben družben shod, nobena farna prireditev ali pobožnost ni minila brez Šnekoje mame. Udeleževala se je tako vneto farnega življenja predvsem iz zavednosti, ker se je čutila dolžno, da tudi ona vsaj s svojo udeležbo sodeluje pri gradnji farne skupnosti! Svoji domači hiši je bila kakor svetla zvezda, ki ji je z besedo in zgledom neprestano kazala pot proti nebesom! Ob njej se je učila domača družina, kako treba živeti iz vere in samo za vero, kako treba iz dneva v dan neprestano delati in moliti, kako treba spoštovati duhovski stan! Ni čuda, da je eden izmed njenih devetih otrok postal duhovnik, da je njen dom postal priljubljeno shajališče duhovnikov in celo cerkvenih knezov! Daj Bog rajni, nepozabni materi bogato plačilo, nam pa še mnogo tako živo in globoko vernih slovenskih mater!

Iz raznih krajev

Šmarjeta. Kdo bi verjel, da Zoranovega očeta iz Toplice ni več v svojem žetovišču v Grčevju? Kot vesten bralec »Domoljuba« je že 1. januarja plačal celoletno naročnino, pa niti četrte številke ni ukašal. Zoranovemu očetu se akordi na harmoniki utihnil, utihnilo je tudi srce. Kdo ga ni poznal? Poštenjak brez para, kljub boleznim nikdar potrjen, nasmeh vedno na ustih, roka vedno posrežljiva, morda še preveč! Njegovo življenje je bilo življenje za druge. V Grčevju pri dobri ženi je bil nad vse zadovoljen. Dvema hčerka ma je brez oklevanja dal očetovski blagoslov, da sta vstopili v samostan, drugim otrokom dal blagoslov za zakonski stan in samo pri najstarejši hčeri je tik ob smrti postal desetič stari oče. Zoranov oče, pošten muzikant na noševinih ženskih, neumoren pomočnik pri zidavi župne cerkve, stalni odbornik pri kranjci, član moške Mar. družbe,

mož molitve in trpljenja, podporni član »Prostov, gasilke četec, ki ga je nosila in spremila na zadnji poti! Mi in vsi, ki ste ob strani njegove dobre žene bili deležni njegove gostoljubnosti in dobre volje, ne pozabimo Zoranovega očeta!

Ambrus. Po ostri zimi je nastopilo že pravo pomladno vreme. Pred nekaj dnevi je zopet padlo nekaj snega, da je vsa pokrajina zopet pobejena s snegom. Ljudje večinoma že zdaj nimajo niti zrna koruze, ki je poleg krompirja glavna hrana našega kmeta. Edina tolažba jim je, da si bodo pri gradnji dolgo obljubljenega vodovoda prislužili vsaj za nujno potrebni živež. Samo želimo, da bi se z delom res pričelo. — Naša društva pridno delujejo. Ono nedeljo je imela občini zbor gasilke četa. — Tudi člani fantovskega oddelka pridno prihajajo k večernim sestankom. — Knjižnica prosvetnega društva je odprta vsako nedeljo po popoldanski službi božji. Ljudje zelo radi prihajajo po knjige. — Tudi pri nas je bila vidna krvavo-ogajena svetloba. Ljudje govorijo, da bo kmalu vojska, drugi pravijo, da bo sodni dan itd. — Vse informacije glede naročitve in plačila listov se dobijo pri zastopniku našega časopisa, Ambrus št. 12.

Raka pri Krikem. Nebesni pojav v noči prošlega torka, ko je bilo videti redko prikazen, se verno polarno svetlobo, je tudi pri nas povzročil vsemogoča ugibanja. Da so se nebesa odprla so menili eni, drugi pa so trdili, da mora biti v daljavi ogromen požar. — Zaradi metljivosti je tudi pri nas že izžiralo nekaj govedi, Umevno je, da tako občutna nesreča živinorejec ne bo lahko prebolel. — V boljše življenje je odšla priljetna Jožeta Sive s Planine. Skromni v življenju, skromni v smrti bodi tole v skromen spomin!

Gradež. Pred nedavnim časom je bil pričben v »Jutru« članek, v katerem se dopisnik jezi nad kmeti iz Gradeža pri Turjaku zaradi neke živčno bolne občinske reve, ki hodi po hišah na hrano in stanovanje. To revo je videl dopisnik, da je spala v svinjaku. Hududo se, češ, kmetje ne skrbijo dovolj za bolno revo. Ta članek pa je neresničen in krivičen. Resnica pa je tako: Kmetje so opravljali svojo dolžnost in so hoteli celo prisiliti Franco, da bi spala v hiši. A tej se je bolj dopadla stavba, ki jo imenuje g. dopisnik svinjak. Res je stal tam nekaj svinjak, a tega je lastnik prezidal v majhno stavbo in precej sižji dopisnikovi hiši. Poleg tega pa dopisnik najbrž ni imel časa napisati, da je umobolna občina dovolila, da sme

na kolena in moli, da ti bo Bog milostljiv! In moški je odšel za žensko, plaho se oziraje po sivolasem paru.

Nekaj glasov je zamrmralo, toda močna menihova beseda jih je preglušila. »Pojdite za menoj, vi vsi, ki vas je ta krivi pastir odvrnil od Boga in vodil po poti pogube. Poklekajte in vpijte k Bogu, da se vas usmili! Drugače se utegne zgoditi, da bo konec prizanašanja in bo Bog v svoji jezi izročil oskrunjeno svetišče plamenom!

»Saj je strela že udarila v cerkev,« je zavrežal ženski glas, »in je zbila z nje križ in požgala strehote! In zopet so se razredčile vrste okoli Hiltišalka.

Valdramove besede so padale, kakor bi udarjal bat; žgoči ogenj, ki je razpaljal menihovo srce in mu udarjal z ustnic, je zajel te trepetajoče ljudi. Hiltišalk in Hiltidiu sta vzgajala svoje Melinice v vse predobre kristjane, da ne bi njihovih src prevzelo plaho spoštovanje in težka bojazen pred nebesi in peklom, katerega jim je čaral pred oči Valdram. Videli so nebesa zaprta in pekel odprt in so v strahu iztegnili roke po pomoč. Mala cerkvice se je napolnila in samota je zavladala okoli stare dvojice, ki sta stala izgubljena v brezupni žalosti, ozirajoč se, kakor bi se podiral pred njima svet.

Od vseh, ki so bili obdajali Hiltišalka in Hiltidiu, je ostala pri njima ena samcata: zmešana dekla. Toda ihtela ni več; s krčevito sklenjenima rokama, s spačnim obrazom in z razprtimi očmi je čepela na tleh... »Mar se hočeš ti edina upirati Bogu?« je zavpil Valdram in jo zgrabil za roko. »Tako te bom s silo iztrgal peklom! Hropeč se je dekla branila, toda Valdram jo je potegnil k cerkvi in jo pahnil skozi odprta vrata.

Hiltišalkove roke so sunile v prazno; zdelo se je, da bo padel, toda Hiltidiu je pritekla in ga prestregla; s težavo je dušila solze in mu prigovarjala s svojim

rahlim, tihim glasom; pa kar tudi je rekla — stresal je z glavo in se ježno branil z rokami. Kaj naj bi mu beseda tudi pomagala? Razbit je ležal svet, ki sta mu ga čista vera in ljubezen zgradili v srcu, razrušena je bila hiša, ki je v njej prebival v sreči in miru. Seddeset let je sejal — in kakšna je sedaj njegova žetov? Uničena v kratki uri! Od česa naj se sedaj hrani? Kako naj še živi?

Z zbeganimi očmi se je ozri na svojo cerkvico, na svojo hišo, na ospajočo se lipo in na grobove; potem je dvignil pogled na sive oblake in hropeče se mu je izvil iz prsi: »Vpiti moram! Vpiti! Ako me ni še nikoli slišal — danes me mora slišati! In četudi ne smem več v svetlišče — pojdi, Hilti, pojdi, vendarle vem za prostorček, kjer bom smel vpiti, za košček zemlje, kjer me mora slišati!«

Zgrabil je starico za roko in jo potegnil za seboj, z dvorišča ven, tja dol na kolovoz ob bregu šumeče Ahe, proti tihemu gozdu in Zbrisani Ahi.

21

Bilo je blizu poldneva, toda v Vacemanovem gradu je bilo še vse mirno in tiho. Perjad je bila pozaprta po hlevih in v oboru je sedel čuvar, da je miril pse. Služinčad, ki je opravljala svoje delo na dvorišču in v podzidju, se je izogibala vsakega ropota; zakaj po nočeh, kakršna je bila pretekla, Vaceman in njegovi sinovi niso bili trušči kaj prida naklonjeni.

Gospod Vace je ležal oblečen na svojem posteljišču z mokrim obkladkom okoli čela, in zvečil trnulje, da bi grenki kožuh na svojem jeziku razmečil z grenkobo. Včas se je zaril z obrazom v medvedjo kožo in si stakajoč pritisnil pesti na senca. Gospoda Vaceja so bo-

vre dogodili številni umori, ki so razburjali vse javnost. Šef policije je poveljil zadevo slovečemu detektivu Ledru, ki se je nahajal v Le Havru. Ledru se je takoj lotil dela, a ni mogel preprečiti, da se je med njegovim raziskavanjem neke noči v istem hotelu, v katerem je stanoval sam, pripetil nov umor. Najnovejša prilika mu je prišla kot nalašč in je takoj raziskaval okoliščine umora, nekaj ur nato pa se je podal kot stena bled v Pariz in poročal najvišji pravosodni oblasti. Javnost ni izvedela o rezultatih ničesar drugega, kakor da je Ledru takoj nato stopil v pokoj in se posvetil kmetovanju. Kaj je Ledru poročal sodnikom? Dognal je, da je bil morilec sam in sicer je speč v nočeh ustrelil s svojim revolverjem dobajajoče nove goste. Zadevo so prikrili, da varujejo čast francoske policije. Ledru sam je šel z 36 leti v pokoj in je umrl pred meseci. Sedaj so za njim uničili še zadnje akte strašne vsebine.

Muslimanski spapeč. Aga Kan, predsednik Društva narodov v Zenevi, je sicer »princ brez zemlje«, vendar vlada eni

hoditi po hribah. Ako pa ta nikakor ni hotela tega, niso kmetje krivi. Dopisnik naj bo prihodnjič bolj razumljuben in naj vse stvar prej preišče, potem da šele v tisk.

Sv. Gregor. Naša majhna hribovska župnija je imela dne 3. februarja posebno in izredno svečano obhajilo. Obhajali smo namreč 40 letnico, odkar je prevzel dušnopastirsko službo pri Sv. Gregorju g. svetnik Fr. Krumpertar. Vsak praznik razgiba g. svetnik naših faranov, da bi pa vedeli za veselje, ki je bilo v naših cerkvi za ta praznik našega draga dušnega pastirja! Ze večkrat si je zaslužil g. svetnik za svoje zasluge javno pohvalo. A on je v svoji skromnosti vse to do sedaj odklonil in rekel, da je vse, kar smo prejeli dobrega od njega, Bog podelil. Ali vendar si ne moremo kaj, da ga ne bi radi obilnih njegovih zaslug za vse farane počastili tudi na tem mestu. Po roku je Gorenjec, poštiti tudi na tem mestu. Po roku je Gorenjec, doma iz Tunic pri Kamniku in je gotovo narava sama imela velik vpliv na duševne lastnosti in majaj g. svetnika. Trd, odločen, jeklen značaj, ki se je koval ob mnogobrojnih skalah Kamniških planin, vednega duha, kot je vedra Bistrica, ki priver izpod teh veličastnih gora. Prava, prietna gorenjska grča, vedno šegav in dobre volje. Za vsakega, ki pride k njemu, ima prijazno besedo in mu dobrohotno nudi pomoč. V vsem njegovem delovanju se izraža izrek: »Za druge smo, ne zase!« Vse svoje izredne dušne in telesne sposobnosti žrtvuje Bogu na čast in v blagor faranov. »Po njegovih sadovih ga lahko spoznamo!« Njegov je prosvetni »Gregorški dom«, spomenik njegov, trd ko bron! Njegova velika vnetost za čast božjo je pa izražena predvsem v lepoti naše cerkve. Opremljena je, po zaslugi g. svetnika, z mogočnimi zvonovi, ki so v ponos gorenjski fari. Pa tudi v notranjosti je vsa prenovljena, kar jasno priča o njegovi veliki požrtvornosti. In kaj vse je g. svetnik storil za dušni in telesni blagor faranov, ve le Bog. Vsa fara mu kliče ob lepem jubileju iskreno zahvalo za vse dobrote in želi, da bi ga ji Bog ohranil še mnogo let.

St. Jernej. Preteklo leto je bilo v naši župniji rojenih 180, umrlo jih je 95, poročenih 39 parov. Župnija šteje nad 6.500 prebivalcev. Slaba letina, posebno povodnji imajo za posledico, da moramo kupovati koruzo, da se preživimo. Pokupili smo je že 4 vagona, pa je še deset ne bo zadostovalo. — Mesec januar je bil določen za časopisno agitacijo. Kako je izpadla, bomo povedali pozneje. — Bil pa je januar mesec mrlicev. Umrlo jih je nič manj kot 20, med njimi tudi najstarejše dekle

Strajnar Uršula, ki je bila že dopolnila 89 let. Poslovila se je s sveta tudi Marija Stojin z Mihovce, ki je bila kot dekle dolgo let cerkvena pevka, v srečnem zakonu pa je s svojo ljubeznijo vzgajala otroke, izmed katerih je najstarejši inženir. Deset let je bila bolna in šest let stalno na postelji. — Električna luč bo zagorela v nedeljo, 13. febr., ko bo slovesna otvoritev.

Pokojni je bil mirnega značaja, dober in skrben gospodar in oče svoji družini. Svojo staro domovino je neizmerno ljubil. Kjer je govoril o Sloveniji, ni nikjer pozabil omeniti prelepe Šmarne gore, katero je tako želel še enkrat videti v življenju. V veliko veselje mu je bilo, če mu je kdo poslal s Šmarne gore ali planin cvetko, katero je vedno hranil kot drag spomin! Počivaj v Bogu, blaga duša! Preostanim iskreno sožalje!

Sv. Gregor. Dne 29. januarja je odšla v nebeško domovino Marija Adamič iz Hojč, žena tukajšnjega zastopnika Vzajemne zavarovalnice. Rajni bodi zemlja lahka in Bog dober plačnik. Zahajmo naše globoko sožalje! — V krogu jubilejnih naročnikov »Domoljuba« sta tudi Marolt Franc s Puštega hriba in Dolžak Franc v Vintarijih, ki ima ahranjenega »Domoljuba« od prve številke, ki je izšla. Bog živi zvesta naša naročnika!

Zalog pri Ljubljani. Železniška uprava je v zadnjem času sprejela okrog 40 mladih fantov k železnici. V Zalogu sedaj ni več običajnega nočnega rogoviljenja. Najboljše zdravilo proti komunističnim hujskarijam je pač košček, čeprav skromen košček kruha. — Z javno električno razsvetljavo pa nismo nič kaj zadovoljni. V Zalogu in Sp. Kašlju je zasvetila elektrika šele pred bo-

žičnimi prazniki, ko je drugod že več mesecev gorela. Ko se zdaj nekatere luči nadomestili, pa se je naenkrat menda nekaj pokvarilo in zopet vlada v Zalogu egiptovska tema. Naj se nas usmili, kdor ima to reč »čez«. — Susljajo, da se po novem voznom redu osebni vlak v Zalogu ne bo več ustavil. Kakor odobravamo, da bo vozila »rezerva« do Litije — če je vest resnična — pa odločno v imenu najmanj 800 delavcev, dijakov in drugih, ki vsak dan v Zalogu stopajo na vlak, protestiramo, da bi se Založanom zgodila omenjena krivica. — Zaloški krajevni žolski odbor je s pomočjo banovine in iz svojih sredstev obdaroval tudi letos z blagom okrog 70 šolskih otrok. Starši se tako šolskemu krajevnemu odboru kakor tudi šolskemu upravitelstvu, ki se z vneto brigato za zaloški revni sloj, toplo zahvaljujemo.

Horjul. Potreba ureditve ceste Horjul—Dobrova je res velika. Upamo, da bo tudi to vprašanje v kratkem času rešeno, tako da bo ta del ban. ceste v stanu vzdrževati današnji promet, kar brez dvoma vse prebivalstvo tukajšnje doline že dolgo pričakuje.

Moravče. Nemila smrt je ugrabila iz naših vrst vernega moža, uglednega posestnika in mlinarja Alojzija Brodarja iz Podbrda. Pokojni se je odlikoval po svoji izredni varčnosti, skrbljivosti in vzornem gospodarstvu. Posebno veselje je imel do živinoreje. Počivaj v miru, dragi Lojze! Ohranili te bomo v trajnem spominu v naših molitvah.

Sneberje - Zdobrova. V Zgor. Zdobrovi je praznovala te dni 60 letnico rojstva po vsej fari znana in spoštovana Oblakova mama. Pred 39. leti se je poročila z Janezom Oblakom, odličnim katoliškim možem, kateremu je rodila enajst otrok, od katerih jih živi še devet in so vsi lepo krščansko vzgojeni. Jubilatinja je že nad 28 let babica v našem okolju in vrši svojo službo v splošno zadovoljstvo. Na poti v to solzno dolino je pomagala že 1955 novorojenčkom. V njenem prijaznem domu je »Domoljub« stalen gost. Gospa Oblak je tudi velika prijateljica in

najmočnejši verski skupini, mohamedancem. Kot potomec Alija, Mohamedovega zeta, se je l. 1924 polegova za mesto kalifa, ki je bilo zaradi ukinitve turškega sultanata prazno. Postal je duhovni vodja, nekak papež indijskih muslimanov, ki tvorijo četrtino indijskega prebivalstva. — Njegova verska oblast je tako velika, da je niti njegova poroka z neko Francozino ni mogla omajati.

Kovinske barve. Razne kovine, kakor svinec, baker, aluminij, cink, kositer, med in bron, je mogoče kupiti v tekoči obliki in jih porabiti kot barvilo proti rji in drugim razjedam železa. Enkratno barvanje s svinčeno varuje vsako kovino pred najhujšimi kislinami; trojna plast evince pa prepreči celo močne K-žarke.

Lovce in navihaneček. Lovce izgubi sled za obstrljenim zajcem. Pa sreča fantka in ga vpraša: »Ali si videl tod mlino teči z njim?« — Fantek: »Sem.« — Lovce: »Ali je že dolgo tega?« — Fantek: »Tako, ob sv. Petru in Pavlu bo dve leti.«

leli lasje; res jih ni imel več dosti, toda ti redki so ga boleli temboji.

Bila je trda urica za staro Ulo, ko je morala za silo spraviti družinsko izbo v red, da bi pripravila mizo za opoldne. Pri najmanjšem ropotu, ki ga je povzročila, je priletela kakšna stvar, ki v dosegu Vacemanovih rok ni bila pribita in privita, na glavo ali pod noge, in za njo še sočna kletev. Ko je prinesla težki vrč medicine, se je prijel gospod Vace za glavo in zavpil: »Ven z brozgo! Gabi se mi! In mir hočem, mir! Ne bomo še jedli! Dokler nisem lažen jaz sam, naj ne žre tudi nihče drugi! Kje so fantje?«

»Ležijo šel« je zašepetala dekla.
»Naj ležijo! In Reka?«
»Še pred dnem je odjezdila.«
»Ze zopet? Dan za dnem! Kaj še prodajaš zijala? Ven!«

Ula je počakala in vprašala plaho: »Gospod, ali naj ponesem kaj hrane v ječo?«

»Ven, ven!« gospod Vace je bil razmetel že vse naboje; samo lesena pručica pred posteljo je še ostala; toda preden se je utegnil dotipati do nje, je Ula že pobegnila iz izbe. »Hrano v ječo?« Gospod Vace se je napol vzpel, zabodeno pogledal, segel po ključu na svojem pasu in se zasmejal. »Hrano? Čemu neki? Far je vaju postal! Zvijaj naj se, omeči naj se, preden se spustim z njim v besedo! In če mi ne izroči Gadena na pismo in pečat, pod prisego pri svojem patronu, ne bo več ugledal belega dne! Hočem...« Rezanje mu je zadušilo besedo. Stokajoč si je pritisnil pesti na razboljeno črepijo in omahnil nazaj na medvedjo kožo. Čez malo časa je spal in smrčal...

Ob isti uri je zapustil Ebervajr ribičevo domačijo, in Zigenot ga je spremljal; stari planšar in Viho sta sledila za njima z nosilnico, na kateri je počival Huce. Ko so prispeli do Ahe, je prijel Ebervajr ribiča za roko. »Dalje ne smeš hoditi z menoj. Vrnj se in čuvaj lastni dom!«

»Tega mora čuvati nekdo drugi, ki je močnejši nego jaz!«

Ebervajr je globoko dihal, in medla rdečica se mu je prikradla na blede, žalostni obraz. »Da, Zigenot, Bog je pomočnik za vse! Toda mi sami ne smemo držati križem rok in tjavendan čakati in klicati: zdaj pokaži, Bog, koliko premoreš! Zanašati se moramo tudi na lastno moč in moramo misliti, kako se bomo zavarovali pred sovražniki in se jih ubranili. Ali poznaš kakšnega zanesljivega sla?«

»Kam naj bi odšel z naročilom?«
»Daleč tja ven na ravnine, na dvor bavarskega vojvode.«

Moj mlajši planšar ima urne noge in zvesto srce. Pošljem ti ga k Lokijevemu kamnu, ko se vrne domov ta dva.«

Ločili so se. Zigenot je gledal za njimi, dokler se niso izgubili med drevjem.

S povešeno glavo, zatopljen v vroč boj svojih občutkov in misli, je stopal Ebervajr za nosilnico. Tudi se ni ozrl, ko so šli blizu mimo šenavskih pologov, kjer so ljudje v naglici spravljali z njiv zadnje snope.

Zahtevajte v vseh javnih lokalih

naboljš: dnevnik »SLOVENE«!

podpornica našega Pevalskega društva od melanoli-
tre dalje. Ob lepem življenjskem jubileju ji vsi
iskreno čestitamo. Na moega leta!

Šmartja pri Kranju. Bog je poklical k sebi po
večletnem trpljenju Martina Drahnerja očeta osmih
neprekiniteljnih otrok. Zelo grdo so se rajnemu
trpinu oddolžili tihi pogrebi, ki so po pogrebu
šli v gostino, kjer je pod vplivom alkohola prišlo
do pretepos, ki mečejo kraj grdo luč na tiste, ki so
se tako izpostavili.

Trebeje. Pri posestniku Lojzemu Gabrijelu iz
Ročes so vloniki odnesli 15.000 din v gotovini in
precej blaga za oblake. Nekaj blaga se izgo-
loženih obisk so odnesli tudi živili. Vloniki so
najprej od zunaj zavezali ključke pri vratih, nato
pa so se skozi podstrešje spustili v sobo na svojo
tatinke posej. Vsi želim da bi izumovili pri-
skoraj v roke pravice. — Rdeči kruž je imel v o-
sejdelju v Trebejem občini zbor. Po uradnem delu je
bil predvajan poučen zdravstveni film Bela smrt.

Svibno pri Radečah. V naši fari se je lani ro-
dilo 20 faranov, umrlo jih je pa 16. Poročenih je
bilo 13 parov. V januarju pa sta umrli 73letni
Anton Rutar in 91letni Janez Krajšek. Naj po-
čivata v miru! — Lanoka slaba letina je prinesla
lakoto in pomanjkanje v naši fari. Lansko leto so
prišli z gradajo nove preprotnice ceste iz Jagoj-
nice na Svibno. Dela so sedaj po zimskem pre-
stanju v polnem teku. Nova cesta bo v veliko
korist nam in vsem okoli, kateri bi nam radi ob-
iskovali.

Sv. Andraž v Halozah. Dne 26. januarja smo
pokopali k večnemu počitku blago šeno in mater
Rožko Vindiš iz Sp. Leskovec, staro komaj 35
let. Sedem nedorastlih otrok je izgubilo svojo dobro
mater. Najmlajši je star komaj 14 dni. Malo so
videli Leskovčani tako ganljivih in toplih pogre-
bov, kakrso je bil pogreb Vindišev Rožke. Na
danu se je poslovil od rajne g. kaplan, ob od-
prtem grobu pa g. dekan Škamlec. Prvi so za-
peli tri pretrajljive žalostinke. — Dragi Rožka!
Upamo, da se veseliš v rajskih višavah. Ostanet
nam vedno v spominu!

Grospolje. Dolenjska je zapuščena. Pa smo v
marsičem sami krivi. Saj bi se dalo marsikaj ure-
diti, če bi držali skupaj. Pri nas nameravajo zgra-
diti Zdravstveni dom. Toda vprašanje se ne pre-
makne z mrtve kočke. V tej zadevi bi moralo obve-
stati našega, da se vzame tisti svet, ki je v vsakem
oziru najbolj primeren za zgradbo, ne glede na

to, kdo je lastnik dotičnega zemljišča. Tukaj naj
odločijo strokovnjaki, ne pa tisti, ki jim gre za
lasten žep. Če se ne bo tako napravilo, se bomo
za Zdravstveni dom obrisali pod nosom. Potem
bomo pa zopet taraki, da je Dolenjska zapuščena,
namesto da bi se trkali na svoja prava. — Za nekaj
emo pa le napredovali. Okrajno načelstvo je vpe-
ljalo uradne dneve vsak drugi četrtič v mesecu
na grospoljskem županstvu. Zato se jih pa poslu-
šajte, saj gre naš priljubljeni okrajni načelnik dr.
Markič ljudem v vsakem oziru na roko.

Studenec pri Sevnici. Dopis v zadnji številki
našega lista je treba razumeti tako, da je omenje-
no vešto za Baragovo semenišče zbrala skupaj vsa
fara in ne morda le ena vas. Toliko v pojasnilo,
da se morda ne bo kdo čutil zapostavljenega.

Radeče pri Zidanem mostu. Dne 18. januarja
je obhajal v krogu svoje družine 66 letnico svojega
rojstva g. Simončič Janko. Bil je vse akoli delavec
v vseh naših organizacijah in javnih ustanovah ter
upamo, da bo še nadalje. Kar pa je posebno hvale
vredno, je številna, lepo vzgojena družina, ponos
našega jubilarja. V kratkem bo dovršil pravne
študije njegov sin Stelko, predsednik FO v Rade-
čah. Delavcem in zaslužnemu jubilarju kličemo:
na moega leta! — Duševno vaje za laute bodo v
naše fari od 2. do 6. februarja. Na dan bosta po

dva govora, ki jih bo imel g. misijonar iz Grobelj.
Vabljeni vsi tanfel St. si, priporočite svojim si-
novom udeležbo!

Dolenjske Benetke. Letos se davčni upravi zelo
mudi. Nenavadno hitro smo prejeli položnice za
zemljarino. Kaj nič ne vedo, kako malo nam je
dala prav to leto zemlja, za katero bo treba od-
rajzovati davke? — Ljudje stradajo. Cele vrste
ljudi oblegajo občinski urad, kjer dele potrebnih
koruzo. Hvaležni smo vsem, ki so prispevali stra-
dajočim na pomoč. — Električna lepo služi svojo
namenu. Zadovoljni so z njo tudi tisti, ki so se
pri zadnjih občinskih volitvah še norčevali iz nje.
Upamo, da bo letos zasvetila še po onih naših
vaseh, ki je doslej še niso dobile.

Šmartno pri Litiji. V Ponovičah je že več
tednov kmetijski tečaj, ki se ga udeležuje okrog
100 ljudi. Tečaj je priredila Okrajna kmetijska zveza.
— Proračun naše občine je prizadejal občinskim
mošem mnogo pregleda, da so mogli ostati pri
starih dokladah. Vendar je za popravilo naših polov
predvidenih precej več tisočakov kakor lansko leto,
tako da bo mogoče vsaj najbolj nujna popravila
izvršiti. — Otroci iz liberke podobneče so pravi
revelji. Po dve uri daleč morajo sekateri v šolo
po slabih polih, slabo oblečeni in obiti, in sicer
nismo šole v Kostrevnici v šolo v Šmartno. Treba

NOVI GROBOVI

d Resnica je samo edna, več kot enega
življenja vredna... V Studenem pri Postojni
je umrla mati soproge slovenskega učitelja
Jankoviča v Merlebachu v Franciji. — V Hoch-
waldu je preminul Stepec Dominik iz Cateža
na Dolenjskem. — V Zegru pri Prevorju je
zapustil solzno dolino posestnik itd. Martin
Vrečko. — Na Visokem pri Kranju je zaspala
v Gospodu posestnikova žena in vzorna slo-
venska gorenjska mati Ivana Jagodic, mati
ravnateljice škofijskih uradov gosp. Jožeta Ja-
godica. — V Dragi je izdihnila svojo dušo
Marija Domino. — V Njujorku v Ameriki je
umrl jugoslovanski častnik Ivan Mladinec.
— Pri Sv. Juriju ob juž. železnici so pokopali

Franceta Fendreta, tajnika okr. glavarstva v
Gornjem gradu. — V Rakovljah pri Braslov-
čah je zapustila ta svet Ana Turnšek rojena
Vodovnik. — V Ribnici na Dolenjskem so po-
ložili v grob Margareto Bragar. — Na Mlinem
pri Bledu je odšla po večnost Marija Kajdi.
— V Mariboru so pokopali kapetana Lovra
Voduška. — V Celju je zapel mrtvaški zvon
Matildi Barilli. — V Ljubljani so zapustili
solzno dolino: višji sodni svetnik v pokoru
dr. Ivan Modic, Ivan Letnar, žena posestnika
Ana Pokovec, podobar in pozlatare Karel Gá-
tzel, zobni tehnik Aleksander Lukež, Ivanha
Delistorič rojena Krašovec, Katarina Mikš
rojena Mulej, nadiučitelj v p. Tomaž Bilenec
in soproga ravnateljice Delavske zbornice v p.
Beti Kopač. Gospod, daj jim večni mir!

Gustav Strniša:

Ogljarji

Mreta je najprej hotela pohvaliti samo sebe,
zato je s pogledom pogledala kos belega kruha,
ki ga je držala v roki in omenila:

»Poglej, kakšen lep bel kruhek imam. Da,
pri nas je vsega dovolj! In denarja? Ne manjka
se ga! Iz Amerike mi pošilja sestra nič koliko in
sama zveščaš, ko nosim ljudem drobnarije iz
pianu na pošto ter jo priskam v vas. Da, da,
pri nas je res dobro življenje, da malokje takeže
Resa je postala neštrpa:

»Prejuba Mreta, saj vem, da si na konju!
Toda to vendarle ni nikake novica! Menda si mi-
slila povedati nekaj drugega! No, le brž z bunočo
na dan!

»Nepočakavnost, nepočakavnost! Čakaj, da se
oddahnem in vse povem, saj menda ne gori vokal
Tista Vera, več tista ogljarska s hruba, saj več
tista široka uboga...

»I, saj ima še starše!

»No, pusti me ne ingovoriti! Več. Vero sta
starša zapadla od doma. Pri Jerki, no, saj vol.
da ima otrok kot berak ali, tam pri Jerki se je
živil tisti čuvaj s Hmeljnika, pa ga punica nemno
ni marala. Ampak nazadnje je pa le imela prav,
da je ostala zvesta sistemom svojemu Tomažu, saj je
lani bil noč postal gospod. Sam hmeljniški ga je
imenoval za svojega kovekega čuvaja in to ni kar
ci bodi!

»Kaj ne poved, Mreta? To je pa res velika
novica. No, da bi nam bil fant vsaj naklonjen in
bi pustil pobirati kakšne družje, saj to ni nobena
šhoda.

Mreta je vjela šepet sapa in nadihjala:
»Zdaj kličo naš gospod župnik starega Jeršo
in leno, da se pomenuje zaradi poroke in meni so
to razpeli, naj jima potem.

»No vem, kako bo z Agato. Čula sem, da je
spet vstala.

»No, no, se bo že že zboljšalo, saj se ji bo-
lozen vleče in menda se ji bo še. Tonaž bo zdaj
bil popravljen in podaljšal. Na Jerševem bo pa
tudi vse spremenjeno. Tonažek je že pod vrhom
in namerava tisto ogljarsko bajto podreti in si se-
zidati res dom, da bo tudi za starše prostor. Ta
fant se je tako prikupil gospodaru, da ga je vzel
za prejemalca lesa in mu dobro plačuje. Vidiš,
vse se izpreminja! In zdaj bo Vera gospa, še na
Hmeljniki pride, boš videlati Pravijo, da je mladi
graščakinja tako všeč, da jo hoče za prijateljico.

»Beži, beli Mreta! Ta je pa bosala!

»I, pa ne! Prodajam kot kupim in amen! Pa
zbogom!

Mreta je bila takoj užaljena, a Rezi se je
mudilo novico raznesti po vasi.

Ko je bila potovka že zunaj vasi, je beli kruh
skrbno zavila v ruto ter ga spravila v cekar iz
katerega je vzela kos ajdovca, ki ga je pričela
otepati kakor za stavo:

»Da, da, takele se tirovek zatnjuje in se knža
pred ljudmi bogačega, samo da ga bolj spoštujejo!
Bel kruhek imam le, da ga kažem, saj je še suh
in trd, da jo, s drugega pa uživam in še vesela
sam, da ga imam!

Kizala je in hlipala počasi v hrib.

Mreta ni vedela, da sta jo še zdavnaj prehi-
tela Tonaž in Vera, ki sta jo po bližnji mahnila
k Jerševim.

Ko sta prišla do kuče, sta se oba prestrašila.
V kuči je stal stari Jerki in držal teni svečo.

Agata je umirala. Ko je zagledala bčer in
njenožeta ženita, se je nasmehnila:

»Zaj sem vaju vedno ljubila. Res sem ome-
nila, da bi se pobrigala za kova Andreja, toda
Tonaž sem imela raje. Na, zdaj sem srečna, ko
vidim, da se je vse na dobro obrnilo in laže mi
je umirati! Samo, da sta prišla.

Trenutek je premočnila in globoke segla po
sapi.

»Nisem vedela, da me bo vođenica uničila, ja
me bo vendarle zdaj ste vsi kolikor toliko pro-
skrbjeni in jaz lahko grem. Morda sem bila res
dotlej še vsem potrebna, kajti mati drži družino
skupaj. Zdaj bo drugače. Bodite srečni in radi se
imate kot sem jaz vas imela. In ti ubogi divji
lover, ki si begal dan in noč okoli. Tudi ti bodi
srečen. Zdaj se spojdi v življenje, a jaz se bom
v smrti! Vem, da se boš oddahnil ker si rešen
tegovnih skrbi in službo imaš kakor praviš. Novo
življenje vaju žaka in Bog naj vaju blagosloviti!

Starka je s pogledom objela svojega mla-
dca. Sveča v roki se mu je tresla, debele solze so mu
kapljale v sivkasto brado. Trudoma se mu je na-
smehnila:

»Janez, moj Janez, misli na me in kadar boš
užival koček sreče, se spomni tudi na mene.
Reveža sva bila vse življenje in vendarle tudi
srečna, saj nama je v tej bedni ogljarski koči ve-
tela ljubezen, ki je najlepše kar nam more živ-
ljenje dati! Janez, moj Janez, zbogom!

Dvignila se je nekoliko in se je padla mrtva
na ležišče.

Oglar je medtem že stisnil svečo v roko te-
našu in objel svojo Agato ter jo še enkrat polje-
bil na osinele ustnice. Ko jo je spustil je bil
mrtva.

KONEC

Cigen Vrba je umrl v jetniški bolnišnici. Do-
bil je hitro jetiko in pobrala ga je kar nemo
doma.

Hmeljniški čuvaj Andrej je našel kmalu se-
jo izvoljenko. Poročil je Medičkovo hčerko Minko.

Ker je Mediček rad pritrjeval veselice in se
bava, je napravil sam na svojo stroko Minko
in Verino svatbo kar skupaj, naj šent Andrej
mogoč prebavliti svojega junaškega tovariša Te-
nača.

Med svati je bil tudi Jernej, ki je bil vedno
mrk in resen. Vsi so upali, da bo poročil krepko

bo vendar enkrat misliti resno na to, da bo tudi ta soseska dobila svojo šolo, za katero je svet že izdal dovoljenje že izdano. — Knežinja Wimpfen je za Božič obdarovala 20 najpotrebnejših otrok s čevlji in živečem. Pomenjanja vredno dejanje je izzvalo hvaležnost v arh. obdaru.

St. Vid pri Stični. Umri je 25 letni Jože Kokelj iz Pristavljice vasi. Rajni je bil zaveden katoličan in dober gospodar. Veliko je bral. Posebno »Slovenski domoljub« je redno prebiral. Oče mu je leta 1914 brez sledu izginil na ruskih bojiščih, pred leti mu je umrla mati, nato njegov brat Gustelj, sedaj je pa po dolgi bolezni še sam odšel v boljše življenje. Naj počiva v miru! — Naša državna cesta je v obupnem stanju. Po cesti zvezojake jame, da je promet zelo oviran in so nesreče na dnevnem redu. Kaj si morajo misliti tujci o naši upravi, ko vidijo take obupne ceste pri nas, medtem ko beremo, kako veliko važnost polagajo na ceste po vseh drugih državah.

Sv. Marijeta niže Ptuj. Naši ljudje so v dober letinah prodali mnogo vagonov krompirja, letos pa morajo kupovati koruzo, da se za silo prežive. Lanská slaba letina in nime so povzročile, da ljudje manjše stradajo. Čebula je jeseni gnila in so jo ljudje prodajali po 50 par, sedaj bi jo lahko prodali po dva danarja. — Zelo cveče konjska kupija. Cene so kar dobre. Kupci prihajajo iz Medžimurja in tudi iz Avstrije. Pravijo, da kupujejo konje za Kitajce. — Pripravljamo se na elektrifikacijo naših krajev. Potrebna pa je morda še bolj zgradba mostu čez Pesnico in ureditev ceste pri brodu na Dravi ter poglobitev in regulacija Pesnice ter Drave. Zelimo čim več javne pomoči. kajti sami se ne moremo premakniti z mrtve točke nikamor naprej.

Sodražica. Pretekli teden smo pokopali Janežvega očeta iz Globeli. Bil je veran mož in zvest čitatelj katoliških knjig in časopisov. Umrluemu naj sveti božja luč! — Naša gasilna društva so prodajala rožnati dan kraljeviča Tomislava, pokrovitelja gasilstva s tem, da so se v krogu udeležila ev. maše. Posebej moramo omeniti gas. žeto Zamostec, ki se je res po pravilniku razvala pri službi božji. — Ze nekaj tednov vozijo les iz Podpreške in Loškega potoka tovarni avtomobili, kar je za našega kmeta, ki živi ob vožnje lesa, zelo velika škoda. Sedaj bo še ta mali kmetov za obžale izgubil v roke samo avtopodjetnikov.

deko Teklo, pa se ni nič menil za njo. Tudi je prav imel, saj se je namrekar prišel bolj brigrati za mladenko mladi Mošičkov Filip sam. Ko je prišel iz Italije, je postal resnejši in materi je dejal, da bo deko kar poročil. Oče je sicer gozdnjak, ko pa je videl, da je sin ugnan, se je vdal.

Oglar Jernej je naposled ostal sam v svoji hosti, saj so se Jeričevi vsi preselili v dolino k Tomačevi materi, a stari Jaka je prav tisto leto douglaril za vedno.

In tako je Jernej kubil oglje tostran gore sam. Često ga je zaneslo tudi na planino, kjer je poleglo kar več ar in premišljeval. Vesel je bil samote in vedno bolj čudaški je postal. V dolino je malokdaj zašel. Kadar pa je obiskal svoje prijatelje, se je z njimi res povedel in se rad opijal. Sele tedaj je postal zgovoren in je kaj povedal. To je bilo pa redko, komaj dvakrat na leto. In tedaj je pripovedoval o svojih samotnih urah v gozdu in na planinah, o lepoti in skrivnosti prirode, ki jo je vedno bolj ljubil in čutil z njo vedno globlje. Njegova duša je bila pač vedno bliže naravi, brez katere sploh ni več mogoč živeti. Vedno bolj je bil zgledan v njene čare in duša mu je postajala svobodna in sproščena kakor mogočnega planinska ptica, ki čuti le v naravi svo silo svoje prostosti in moči.

Kakor so bili drugi srečni ker so se poročili, tako njemu ni bilo nikoli žal, da je ostal sam. Skromen kakor je bil, je imel tako majhno potrebo, da je v sebi v objemu prirode lahko zatri se čut in brepenenje po družici. V svoji samotni, v lepih planinah in hostah je našel silo novega, mogočnega življenja!

Zastoj zidate cerkve in šole in zaman prireiate misljene, ako ne znate uporabljati orožja katol. časopisja.

Iz naših društev

Šmartno pri Kranju. Fantovski odsek in deklinski krožek priredita dne 6. februarja ob 8 pop. v dvorani našega doma telovadno akademijo z bogatim sporedom. Bratski odseki vabljeni!

Brezovica. Prosvetno društvo priredi v nedeljo, dne 6. februarja ob 3 popoldne in ob 8 zvečer v kat. domu na Brezovici veseloigro »Danes bomo tili«. Prijatelje poštene zabave vlijudno vabimo.

Breg pri Kranju. Prostov. gas. četa uprizori v nedeljo, dne 6. febr., veseloigro »Dva para se ženita«. Vljudno vabimo!

Moravče. Občni zbor Kmečke zveze za moravško dolino bo v nedeljo, dne 6. februarja popoldne po litanijah v Ljudskem domu. Poroča načelnik g. Janez Brodar. Za šlane je udeležba obvezna. Vabimo pa tudi one, ki v gospodarski združitvi kmetov ne vidijo izhoda iz današnjih slabih časov.

Komenda. Naš veliki prosvetni dom je že pod streho. Če bodo sredstva dopustila, da bo izvršen ves načrt, bo to eden najlepših in največjih prosvetnih domov v Sloveniji. Glavno breme dela in skrbi nosita naš neumorni gosp. župan Strcin in stavbenik Belčan. V sprednjem delu stavbe bo tudi prostor za občinsko pisarno in kopališče, ki ga pomaga graditi Higijenski zavod iz Ljubljane. Pomagajmo vsi po svojih močeh, da bo ta ponosna stavba naše fars čim prej dovršena.

Laze pri Planini. Lep užitek so nam nudili minilo nedeljo otroci naše šole. Upozorili so kar dovršeno lepo igrice »Grudica«. To so vam modrovali ti mladi junaki! Človek ni vedel, kaj naj bi bolj občudoval, ali le mlade bistre glavičice ali gošč. šolsko upraviteljico, ki je položila toliko svojega truda, da je to igrice omogočila, in to sedaj ob eklep prvega polletja, ko da šola toliko dela in ko je sama na naši dvorazrednici. Dvorana je bila nabito polna. Zelo lepo in primerno je tudi bilo petje v odmorih med posameznimi dejanji. Prav tako! Odč. šolski upraviteljici vse naše priznanje in zahvala!

Radovica. Pri nas bomo zidali gasilni dom. Peska smo navozili, prostor za stavbo imamo. To bo zares nekaj velikega! Stavba bo 12 m dolga in 8 m široka. Notri bo shramba za orodje in prostor za gledališko predstavo. Priporočali bi pri tem tudi, da bi si nabavili novih cev, da bi ob priliki požara — teh je kar preveč — mogli tudi hitro nastopiti z gašenjem.

Ljutomer. Na Svečnico se je poročil g. Lipovec Franc s pridno gošč. Viktorijo Košič. Daj Bog, da bi bilo srečno! — Preteklo nedeljo je bilo zborovanje krajevno kmečke zveze in otvoritev vinarskega in sadjarskega tečaja v Katol. domu. Na zborovanju so govorili: g. okrajni načelnik dr. Farinčič, g. Erjavec iz Ljubljane in g. Munda iz Ormoža. Po zborovanju je bilo filmsko predavanje o škodljivcih sadnega drevja in o škodljivcih in boleznih vinske trte. Zborovanja se je udeležilo lepo število kmetov in vinčarjev. Tečaj o vinarstvu in sadjarstvu se je pričel v ponedeljek in traja ves teden. Udeležuje se ga lepo število mož, fantov in deklet, največ vinčarjev.

Preska. Naše prosv. društvo priredi v nedeljo, dne 6. febr. ob 3 pop. v domu veseloigro v treh dejanjih »Zameten vlak«. Okoličani vabljeni. — Pred kratkim je društvo priredilo dve zanimivi nedeljski predavanji. Pri prvem je poročal domačin iz sosednje fars o žalostnih razmerah v Rusiji, kjer je preživel 20 let in se letos vrnil v domovino. Pri drugem pa smo slišali govor o pomenu časopisa in o širjenju dobrega tiska. — Prirejamo tudi mesečne večerne sestanke. V marcu nas bo obiskal rojak Vinko Zor z zanimivim govorom. V juniju ali juliju bomo priredili tudi javno tombolo.

Bojanja vas pri Radovici. V jeseni smo tudi pri nas ustanovili prosvetno društvo in to največ po zaslugi našega Toneta Moleka, ki je v službi v Belgradu. Imamo že nekaj knjig za našo bodočo knjižnico. Prvo dramatično predstavo smo imeli v soseskini hiši na Antonovo nedeljo. Ves spored lepe prireditve so sestavili društveniki sami, sami so si bili učitelji in režiserji. — Nekaj lepega je bilo tudi, da se je vsa Bojanja vas skupno prejšnji dan posvetila presv. Srcu Jezusovemu, čigar podoba krasi tako lepo soseskino dvorano.

Bojevniki. Blizu se nedelja, ko bodo bojavniki polagali svoj račun o delu poživljene Zveze bojevnikov. Zato vabimo vse včlanjene skupine in vse bojevnike, ki še niso člani in ki se strinjajo

z načeli Zveze bojevnikov, t. j. ohraniti materinski jezik, čuvati vero svojih dedov, pomagati bednim vojnim tovarišem in zapuščenim kadrovcem in nikdar pozabiti dragocene slovenske krvi, ki se je pretakala na krvavih bojnih poljanah svetovne vojne, da se udeležijo občnega zbora dne 6. februarja ob 9 popoldne v Delavski zbornici v veliki dvorani na Miklošičevi cesti. Delegati skupin, ki ste dobili osebno vabilo, ne pozabite s seboj pripeljati tudi ostale tovariše. — Odbor.

Društvo železniških upokojencev za dravsko banovino in Ljubljani ima v nedeljo, dne 6. februarja t. l. ob 2 popoldne v spodnjih prostorih hotela Metropol (Miklič), nasproti glavnega kolodvora, v Ljubljani, svoj redni letni občni zbor. Člani se vlijudno vabijo, da se ga v polnem številu udeležijo. — Odbor.

RAZNO

Duhovne vaje za dekleta bodo na Mali Loki pri Lhanu od 12. februarja do 18. februarja. Zdaj, v zimskih mesecih, imate zlasti kmečka dekleta več časa, da poskrbite za svoje duše. Pridite! Oskrbnito za ves čas znaša 85 din. Priglasite se na naslov: Dom Brezmadežne, Mala Loka pri Lhanu, p. Domžale.

Katoliška akcija, odsek za dekleta, vabi podelje dekleta na duhovne vaje in tečaj KA, ki bodo v Domu Device Mogočne od 19. do 25. febr. Začetek prvi dan ob 8 zvečer, konec zadnji dan jutraj. Prispevek za vso oskrbo znaša 130 din. Priglasite se do 8. februarja na naslov Lojzka Strajnar, šmarčanska cesta 15, Ljubljana. — Odbor.

Za kmečko mladino je izšla v založbi Kmečke zveze v Ljubljani knjižica »Razori«, ki jo je napisal g. Ludovik Puš, dolgoletni vzgojitelj kmečkih mladine na grunski kmetijski šoli. Knjižica obravnava najvažnejša vprašanja, ki zadevajo slovensko mladino na kmetih in načrt, po katerem naj mladi ljudje primajo za deko. Vsem kmečkim staršem toplo priporočamo, da za svoje doraščajoče otroke knjižico kupijo. Velja za člane Mladinske kmečke zveze 2 din, za vse ostale 3 din. Slehera slovenska kmečka hiša jo mora imeti.

Simon Gregorčič: Poezije. Uredil in z življenjepism opremil dr. Ivan Dornik. — I. zvezek, 140 strani, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, 1919. Cena 19 din, vez. 16 din. Oblika majhna, žepna. — Na te njegove »Poezije« opozarjamo vse ljubitelje lepe poezije, zlasti pa njegove primorske rojake, katerim je postal pravi vzor slovenskega rodoljublja. Njegove pesmi so čustvene, izpoved njegove notranjosti, torej tega, kar je duhovno ali duševno doživel, mislil, čutil. Zelo številne in obenem značilne so njegove rodoljubne, domotožne — preroške pesmi (V pepelnih noči, Soč, Nazaj v planinski raj, Oj, z Bogom ti planinski svet — in druge). Za vsakega zavednega Slovenca je torej narodna dolžnost, da pesmi »Goriškega slavika« ne le pozna, ampak jih tudi poseduje. Zato priporočamo!

Borba srbske cerkve. V založbi Jugoslovanske knjigarne je izšla pod navednim naslovom na 60 straneh brošura s sledečimi podnaslovi: I. Borba srbske cerkve, II. Bojni kriki, III. Golijat in David, IV. Kdo si lasti zemeljsko kraljestvo, V. Viri, VI. Bojna taktika, VII. Proti konkordatu, VIII. Usodna napaka. Brošura — spridlo grdih napadov na katoliško Cerkev — mirno, naravnost z angelsko potrpežljivostjo, vendar z največjo stvarnostjo kaže na krivice, ki z ostudnim, nad vse lažljivim bojem proti katoliški veri in Cerkvi sejejo med državljani versko nestrpnost in tako — v popolnem nasprotju z načeli pokojnega kralja — naravnost izpodkopavajo tla državi, ki ji niso katoličani nič manj vdani kot pravoslavni. Škoda, da nima brošura vsaj deset nadaljnjih strani točnih prevodov peklenških napadov na katoliško Cerkev in njene ustanove, ki se zagledali beli dan ne samo v letakih, ampak tudi v raznih pravoslavnih cerkvenih listih in pravoslavnih pastirskih poslanicah.

Sejmi

do 13. februarja 1938.

Dne 7. februarja: Živ. in kram., Novo mesto, Gornji Logatec, Šmartno pri Litiji. — 8. febr.: Živ. in kram.: Metlika, Živ. Kamnik. — 9. febr.: Živ. in kram.: Grahovo, Mengeč, Zagorje ob Savi. — 12. februarja: Živ. in kram.: Motnik.

DOMOLJUBOVA ŠOLA

Pod „klerikalno strahovlado“

Avstrijska politika je v tej dobi vedno očitnejše kazala svoje nemško nacionalno kopito. Slovanski narodi so bili medtem politično dozoreli in vedno glasneje tirjali svoje narodne pravice, a Nemci so se vedno bolj balli za svojo nadoblast v državi, zato so uporabljali vsa sredstva, da si jo ohranijo. Posebno hudo nevarnost so čutili vladajoči Nemci od mladih slovanskih držav na Balkanu, zato je šlo stremiljenje Nemcev za tem, da jih pritisnejo ob tla in s tem preprečijo, da ne bi zlasti Jugoslavlani dobili od njih kakih moralnih opor v svojem narodnem boju. V to svrhu so pričeli na eni strani s smotrenim dušitvijo Hrvatov in Srbov v monarhiji sami in s smotrenim ponemčevanjem slovenskega ozemlja zlasti na Koroškem in na Štajerskem, na drugi strani so pa izžvali leta 1908 tako zvano aneksijsko krizo zaradi Bosne, v kateri so hoteli z vojaško silo zlomiti naglo se razvijajočo malo in mlado Srbijo.

Seveda so te namere glasno odmevale tudi v avstrijskem državnem zboru in tedaj je imela SLS priložnost svoje stališče ne le napram vsej smeri avstrijske zunanje politike, temveč tudi napram jugoslovanskemu vprašanju, ki je začelo z vso silo stopati na plan. In reči moramo, da se je bila tedaj ravno SLS postavila na čelo vsega boja za popolno preusmeritev vse avstrijske zunanje politike v slovanskem smislu in da so je bila že tedaj glasno in jasno izrekla za popolno bratsko vzajemnost s Hrvati in Srbi.

Odslej narodna vprašanja, zlasti še jugoslovansko vprašanje sploh ni več izginilo z dnevnega reda. Tedanje, po večini liberalno misleče avstrijske vlade so skušale z vso silo za vedno utrditi nemško nadoblast v Avstriji, v Slovani so se jim upirali z vedno večjo žilavostjo. Ako listamo danes po zgodovini tistih časov, moramo priznati, da je stala tedaj v dunajskem parlamentu razmeroma šibka SLS na čelu vsega neizprosnega narodnega boja in njen načelnik dr. Šusteršič je ponovno z izredno spretnostjo in uspešnostjo vodil vso slovansko armado proti Nemcem, zaradi česar je uživala SLS navzlic svoji malostevilnosti tudi izreden ugled in veljavo. Njeni poslanci niso komodno sedeli doma, kakor n. pr. danes Hrvatje, temveč so znali s smotrenim in neizprosnim bojem od vladajočih Nemcev izsiliti eno pravico za drugo, tako da si sovražna nam dunajska vlada nikoli ni upala uvajati proti nam ukrepov, kakršne smo doživljali n. pr. po vojni tolikokrat.

Se vidno je bil pa napredek doma. S prihodom SLS na krmilo kranjske deželne uprave se je začelo tu pravo novo življenje in delavnost, kakor je naša deželna uprava ni poznala ne prej in ne pozneje. Če je našla slabe zakone, jih ni vlekla naprej, temveč je izpreminjala kar enega za drugim (n. pr. lovski zakon, cestni zakon, volivne rede itd.). V vsakem zasedanju dež. zbora je prišla s kopico novih, najmodernejših pobud, ki pa niso ostale prazno govorjenje skozi okno, temveč jih je potem deželni odbor tudi izvajal kar enega za drugim. Zidali so ceste, šole in vodovode, začeli s širokopotezno elektrifikaci-

cijo, začeli s smotrenim podpiranjem kmetijstva in obrti, zadrugištva in ljudske izobrazbe, skratka: na vseh poljih se je začela delavnost, kakršne Kranjska ni poznala in vsak dan so se pokazovali tudi novi sadovi tega dela. Napredovali smo naglo na vsej črti, v naše ljudstvo je prihajala samozavest, gospodarsko smo se naglo krepili in tudi dotlej precej okorele občinske uprave so se pomladile spričo ogromnega ljudskega izobraževalnega dela, ki ga je vršila SLS.

Liberalci so igrali v tej veliki dobi kaj žalostno vlogo. Njih oblast je bila potisnjena le še v nekatera mesta, kjer so imeli priložnost dokazovati svoje nazadnjaštvo, nesposobnost in brezprogramnost. Med tem ko je vrela vsa dežela v naglem napredku, se pa ta liberalna mesta niso ganila nikamor, temveč so po svojem umazanem časopisu le psovali SLS, nje ne voditelje in naše ljudstvo. Skušali so v enem ali drugem delu posnemati SLS, toda bili so preleni in prenesposobni zanj, zato ni čudno, če je stranka nevzdržno propadala. Tik pred vojno se je pojavilo sicer tudi v njenih vrstah nekaj mladih izobražencev z dr. Zerkjavom, dr. Kramerjem in Ribnikarjem na čelu, ki so skušali viliti propadajočemu telesu nekaj novega življenja, toda v svoji zaletelosti so povzročili le razne škandale in polome. Kar je bilo treznega protikatališkega izobraženstva, se je zato raje nagibalo k socialnim demo-

kratoma, ki so skušali organizirati naše industrijsko delavstvo, a je bil njih program tako tuj duši našega ljudstva ter razmeram in potrebam našega naroda, da tudi ti niso mogli nikoli pogupati pravih korenin med Slovenci.

RADIO LJUBLJANA

Vseh dan: 12 Plošče, 12.45 Vreme, poročila, 13.00 Cas, spored, obvestila, 13.15 Plošče, 14. Vreme, borza, 19 in 22 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila.

Četrtek, 3. febr.: 18 Plošče, 18.40 Slovenščina za Slovence, 19.30 Nac. ura, 19.50 10 minut zabave, 20 Plošče, 20.10 Valentin Vodnik, 22.15 Rad. ork. — Petek, 4. febr.: 10 Solska ura, 18 Zenska ura, 18.20 Plošče, 18.40 Francoščina, 19.30 Nac. ura, 19.50 10 minut za planince, 20 Slovenske narodne, 20.50 Plošče, 21.15 Pevski koncert, 22.30 Angleške plošče — Sobota, 5. febr.: 17 Rad. ork., 17.40 Priroda in rasa v zgodovini, 18 Fantje na vasi, 18.40 Pogovori s poslušalci, 19.30 Nac. ura, 19.50 Pregled sporeda, 20 O zunanji politiki, 20.30 Večer muzi-komedijantov, 22.15 Radijski orkester — Nedelja 6. febr.: 8.30 Koncert, 9 Napovedi, poročila, 9.15 Prenos cerkvene glasbe, 9.45 Verski govor, 10 Koncert, 11 Otroška ura, 11.30 Plošče, 12 Zbor malih harmonikarjev, 16 Plošče, 17 Kmetijska ura, 17.30 Vojaška godba, 18 »Svete«, komedija, 19.30 Nac. ura, 19.50 Slovenska ura, 20.30 Radijski ork., 22.15 Pevski koncert. — Ponedeljek, 7. febr.: 18 Zdravstvena ura, 18.20 Plošče, 18.40 Kulturna kronika, 19.30 Nac. ura, 19.50 Zanimivosti, 20 Plošče, 20.30 Prenos iz Prage, 22.15 Prenos z »Nebošča« — Torek, 8. febr.: 11 Solska ura, 18 Rad. orkester, 18.40 Zgodovinska polja židovstva, 19.30 Nac. ura, 19.50 Zabavni zvočni tečaj, 20 Prešernov večer, 22.15 Plošče. — Sreda, 9. febr.: 18 Mladinska ura, 18.40 Nova pravila bratovskih skladnic, 19.30 Nac. ura, 19.50 Sahovski kotiček, 20 Koncert, 21.10 Lahka glasba, 21.20 Pevski jazz, 22.15 Rad. orkester.

HERSAN ČAJ

DELUJE dobro pri obolenju želodca, jeter in ledvic.
POMAGA pri arteriosklerozi in hemoroidih.
POLAJSUJE muke in bolečine pri revmatizmu in protinu.
UBLAŽUJE bolečine pri mesečnem perilu in menzi.
ODSTRANJUJE motnje pri debelenju in napravi vitko.

Dobiva se v vseh lekarnah.

Reg. št. br. 19.530/630

OBIŠČITE

meseca februarja naš
VSAKOLETNI priljubljeni

ko damo na naše že itak nizke, v izložbah označene cene še
10% popusta

Nikdo Vas ne bo vprašal,
če kupite kaj — ali ne!

SEJEM

Ant. KRISPER
LJUBLJANA Mostni trg 26
Stritarjeva 1-3

Priložnostni nakup

Partija pogreznih živalnih strojev Singer, Pfaff, Vesta, Dürkopp, Mundion, Gritzner, Knyser in 86 prvostopsnih koles po neverjetno nizkih cenah naproday pri „Promet“ (nasproti Krizanske cerkve).

Obrtniki, obrtnice. Vsem zavednim slovenskim obrtnikom in obrtnicam priporočamo, da se naroče na list »Slovenski obrtnik«, ki je glasilo Zveze slovenskih obrtnikov. List bo vsakemu obrtniku le v korist in spodbudo do svojega stanu, kakor tudi do stanovske organizacije. List izhaja mesečno, prinaša razne strokovne članke, odredbe, ki se tičejo obrtnikov. Vodi borbo za zboljšanje obrtnega stanu, za njegov obstanek in napredek. List »Slovenski obrtnik« mora imeti vsak zavedni slovenski obrtnik. Stane letno samo 18 dinarjev. Naročite ga pri upravi, Kolodvorska ulica št. 25 v Ljubljani.

Pred nakupom

dvokoles in živalnih strojev si oglejte mojo veliko zalogo svetovno priznanih, najboljših znamk, ki Vam jih nudi trdka

Janko Dolinar. Brezovica 103
pri Ljubljani

Barve v zvitkih. Človeška iznajdljivost je nepet naredila nov korak proti deželi nenavadnih čudovitosti. Danes lahko pravilno in pošteno porbarva svojo sobo v istem času kot prej z lepjenjem barvastega papirja. Oblika novega barvila je ista kot oblika papirnatih preprog, ki se tako krčevito zvijejo, da jih le s težavo raztegneš. Barva je močna, oljnata, namazana na čisto tanko plastno. Na sid moraš najprej namazati tanko plast cementa ali kleja in raztegniti po njem mehke zvitke barve, ki zakrije vse razpoke, luknjice in grde lise, ostane trdno in skora) nespremenjeno 10 do 15 let na zidu in kljubuje najhujšemu vremenu.

BREZPLACEN POUK V IGRANJU!

Klavirsko
- harmonike
od Din 480-

Zahtevajte
brezplačni
katalog!

MEINEL & HEROLD, Marlbor št. 107

Kit zadel v parnik. V Arabskem morju je nedavno zadel nek nemški parnik v kita in ga ubil. Parnikov kljun se je tako zaril v kitovo meso, da ni bilo mogoče izmesti se tega bremena in ga je parnik nekaj časa vlečel s seboj. Čudni primer so opazili, ko je nenadoma začela ladja počasnije voziti. Opozorila jih je na to dvojna vodna brazda za parnikom. Da se rešijo ovirajočega bremena, je kapitan zapovedal z vso silo voziti nazaj, nakar se je kit snel z ladijskega kljuna in potopil v morskno globočino.

Brinje in fige

prvovrstno blago
dobite pri trdki
FRAN POGACNIK d. z o. z., LJUBLJANA
Tyrševa (Dunajska) c. 33. Javna skladišča (Baikan

Pošljite naročnino!

Hranilne knjižice vse, tudi podeželske,
3% obveznice za likvid. kmečkih dolgov,
vrednostne papirje stalno kupujem po

najvišji ceni in proti takojšnjemu izplačilu.

AL. PLANINŠEK — Ljubljana

trgovska agentura bančnih poslov

Beethovnova ul. 14/1 - Telefon 35-10

Mislila je, da je Bre- dina obleka bela...

... dokler ni obrisala otrokov obraz pri
prijateljici, ki pere z Radionom.

Čeprav imate morda dovolj izkušenj v gospodinjstvu — Vaše perilo bi
moglo biti vseeno še lepše: s pomočjo Radiona! V primeri z bleščeto
belino z Radionom opranega perila, se zdi vsako drugo perilo sivkasto.
In zakaj? Ker navadna mila in pralna sredstva
samo površno odpravijo nesnaga, Radion pa
vsebuje kisik, ki skupaj s peno izbornega Schichto-
vega mila prodira skozi tkanino in opere vsako
perilo temeljito in snežnobelo. Zato
je z Radionom oprano perilo bolj
belo nego drugo perilo. Pri pri-
hodnjem pranju uporabite Radion,
ki Vam bo pomagal, da boste do-
bili snežnobelo perilo.

Schichtov
RADION
pere sam

— Oprostite, gospod, moram Vam tole po-
vedati: Ko sem davi prišel semkaj, mi je naš
nočni čuvaj pravil nekaj groznega. Pray to noč
je v sanjah videl razbito letalo, s katerim se
misliše sedaj odpeljati. In pod razvalinami je
videl — Vas! Ker vem, da nekaj dasie na sa-
nje...

Dokler traja razprodaja ne zamudite
ugodnosti za nakup raznega manufakturnega blaga,
katerega prodajamo po neverjetno nižini razpro-
dajni ceni. Savnik Anton, škofja Loka.

V VSAKO HIŠO »DOMOLJUBA«

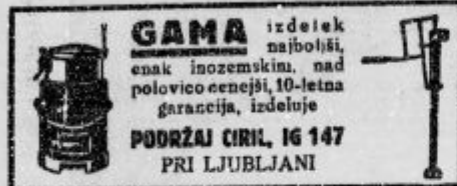
Ljubljana
Komenskega ul. 4
Telefon št. 3523

Dr. Franc Dergane
isk-jemarij tiruz. št. 1. p.
Ordinira: 11.-1.

Manufakturo v veliki izbiri in po ugodnih cenah nudi državni urad nikom tudi na mesečno odplačevanje

Oblatitnica za Slovenijo v Ljubljani

Tyrševa cesta 29 (hiša Gospodarske zveze)
Do preklica vzamemo za vse vrste manufakture v računa tudi hranilne knjižice članic Zadruga zveze.

GAMA izdelek najboljši, enak inozemskemu, nad polovico cenejši, 10-letna garancija, izdeluje
POORŽAJ CIRIL, IG 147
PRI LJUBLJANI

Že pred leti sta izšli dve važni knjigi:

Dr. Josipa Tičurja

Boj nalezljivim boleznim,

opisi važnih kužnih bolezni z navodili za nego bolnikov (140 strani)
Sedanja znižana cena 13.- din, po pošti 150 din več.

Dr. Ferda Kerna

Prva pomoč ponesrečenim živalim

In nekatera druga navodila lastnikom domačih živali (128 strani)
Sedanja znižana cena 23.- din, po pošti 150 din več.

Ze sama naslova in njun obseg kaže važnost obeh knjig. Knjigi sta lepo ilustrirani. Za kmeta je glavna skrb za živino za gospodinjstvo pa skrb za njen naraščaj! Kako se varuje ero in drugo, se bere v teh knjigah! Sezite po teh knjigah, gospodari in gospodinj!

Knjigi se dobijo v knjigarnah

Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova 3 in v Mariboru, Aleksandrova 13,
pa tudi v vseh drugih knjigarnah.

Zahvala.

Ob priliki prerane izgube naše ljube mamice, gospe

Ane Šalamun, roj. Kramžer

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so zadnjikrat podarili spomin pokojne, nam bili v tolažbo. Priporočamo jo v molitvi.

Ljubljana - Kal pri St. Janžu na Dol., 26. I. 1933

Zaljubljeni: Anton, soproj: Franc, sin: Anica, hčer: rodbina Kramžer, ter ostalo sorodstvo.

Brinje

novi oddaja po ugodni cen
Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 8.

Naročajte Slovenski dom!

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe. Pritojba za male oglase se plačuje naprej.

Postenega hlapca

za vsa kmečka dela sprejemem v Ljubljani. — Ponudbe na upravo Domoljuba pod »Kmetija-mestec« št. 1517.

Črešnjav les suh, kupujem v manjših količinah, kakor tudi vse ostale trde lesove. — Krže Franc, mizarstvo, Vrhnika, Idrijska cesta 2.

Z težka voza prodam ali zmenjam za lažja (samca). — Ilc L., Gorica vas št. 47, p. Ribnica.

Mafkarica z dežele želi mesto v podeželski gostilni. Nastopi lahko takoj. Kavcije zmožna. Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenec« pod št. 1464

Krava zelo dobra mlekarica, s telikom napredaj. Franc Lenerčič, Vnanje gorice št. 90.

Manjše posestvo vzamem v najem. Ponudbe z navedbo kraja upravi »Slovenec« pod »Najem« 1960.

Hlapca mila šega sprejemem takoj Franc Keber, trgovec in mesar, Šmartno p. Moste.

Majhno posestvo

na katerem se redi krava in par pračičev, hiša in gospodarsko poslopje v dobrem stanju, blizu Radeč poceni naprodaj. — Naslov v upravi lista pod št. 190.

Slamareznico na motorni pogon, prodam ali zmenjam za ročno. — Stefe Janez. Predosloje št. 9. Kranj.

1000 Din v denarju lahko dobite, zato takoj naročite list »Rejec malih živali«, Ljubljana, Karanova ulica 10.

Brano z noži in gnojnično črpalko, skoraj novo, prodam. Križaj, Zavrh št. 10, p. Medvode.

Z hlapca pridna, pošena, in dekle, od 16 let naprej, spremem v okolici Ljubljane. — Franc Grad, Zg. Kašelj, Dev. Mar. v Polju.

Hlapce h konjem in za druga poljska dela ter krepak in zdrav delavec za mlinška in poljska dela se takoj sprejmeta. — Ponudbe na upravo »Domoljuba« pod št. 1423.

Dobra kuharica

srednjih let, samska, išče službe pri krščanski družini (ne v oštini). Opravi tudi druga hišna dela in zna tudi nekoliko šivati. Naslov v upravi Domoljuba pod št. 1431

Lepa prilika za vpojenca ali druga starejša zakonca, ki sta vajena malega vrtnega in sadjarskega dela. Dobita lepo stanovanje brezplačno v bližini Ljubljane, Naslov v upravi Domoljuba pod št. 1369

Prodaj hišo z gospodarskim poslopjem in 12 ha zemlje v bližini mesta. Cena Din 52.000. Informacije pri g. Strniša Franc, Dev. M. v Polju pri postaji.

Klavca sprejme Ahlin, Ježica 16, pri Ljubljani.

Z hlapca vajena konj in kmetijstva sprejemem takoj. Viktor Zadnikar, Hrušovo, Dobrova pri Ljubljani.

Dekle iz krščanske družine, se sprejme na kmetijo blizu Ljubljane. Dimnik. Jarše 6, p. Moste-Ljublj.

Peljožnostni nakup

Partija pogreznih živalnih strojev: Singer, Pfaff, Vest, Dürkopp, Mundlos, Gritzner, Kayser in 30 prvovrstnih koles po neverjetno nizkih cenah naprodaj samo pri »Prometu« v Ljubljani (nasproti Križanske cerkve).

Prodaj kravo

s telikom. Mrač L., Netranje gorice št. 43, Brezovica.

4 krave mlekarice na prodaj in hlapca sprejme takoj Kralj, Nadgorica št. 6, Ježica.

Večje posestvo

zaokroženo, kupim. Ponudbe z navedbo cene in kraja upravi »Slovenec« pod »Posestvo« št. 1861.

Lepa krava simendolka, prav dobra mlekarica, s telikom napredaj. Vrtačnik Vič 175, Ljubljana.

Dekle od 17 do 20 let, zdravo, močno, rabim za na malo posestvo in gostilno pri fari. — Ponudbe na upravo Domoljuba pod »Poštenost« št. 1480.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

registr. zadruga z neom. zavezo

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 6,

v lastni palači

obrestuje hranilne vloge najugodnejše

Novc vloge v s a k č a s razpoložljive

obrestuje po 4%, proti odpovedi po 5%

»Domoljuba« stane 38 din za celo leto, za inozemstvo 60 din. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, inšerate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunavajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Košček. — Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čed.